

ARTHUR SCHNITZLER  
ANATOL

zeven eenakters met de lichtvoetigheid van een weense wals waarin anatol steeds het hoofdpersonage is [1893]. achter een façade van champagne en slagroom borrelt een leven op waarin de balans tussen schijn en werkelijkheid zoek is. arts en schrijver arthur schnitzler [1862 - 1931] stelde ten tijde van de opkomst van freud een diagnose van de psychologie van intimiteit. door zijn ervaring als arts is schnitzler geoefend in het observeren van menselijke ongemakken en in het stellen van diagnoses. zijn werk zit vol bekentenissen en het wemelt van de gesprekken waarin mensen iets opbiechten. na ongeveer tweënderfif halflachtige pogingen tot het schrijven van toneel begint schnitzler op zijn twintigste aan **anatol**. de eenakters 'vraag aan het noodlot', 'kerstinkopen', 'episode', 'gedenkenstenen', 'afscheidssouper', 'doodsstrijd', 'de huwelijksochtend van anatol' worden opgevoerd door ingejan lighthart schenk, vincent van den berg, margijn bosch (als süssie mädel). de tekst is vertaald door margijn bosch. de voorstelling van t barre land werd voor het eerst gespeeld op 31 januari 2006. in 2007 heeft t barre land ook twee novelles van schnitzler bewerkt tot de voorstelling **lt. gustl - mej. else**.

repertoire= lijst van stukken, al de stukken die een toneelgezelschap of een uitvoerend kunstenaar ten beste kan geven of in een seizoen geeft. repertoiregezelschap= het toneelgezelschap dat vooral stukken speelt die tot het klassieke repertoire behoren.

1. tankred dorst.....merlijn of t barre land
2. tankred dorst.....karlos
3. georg buchner.....dantons dood
4. bertolt brecht.....baal
5. johann wolfgang goethe...götz von berlichingen met de ijzeren hand
6. fjodr dostojevski.....de zachtmoedige
7. fjodr dostojevski.....de grootinquisiteur
8. gillis biesheuvel.....nappie
9. paul paurveur.....congo
10. johann wolfgang goethe...torquato tasso
11. william shakespeare...henry IV
12. johann wolfgang goethe...faust II
13. anton tsjechov.....langs de grote weg
14. elias canetti.....hoofd zonder wereld
15. gillis biesheuvel.....revue
16. marjke schermer.....alaska
17. bertolt brecht.....dickicht
18. vaslav nijinski.....nijinski.dagboek.fragmenten
19. anton tsjechov.....platonov
20. gillis biesheuvel.....entertainment
21. william shakespeare...hamlet
22. eugene ionesco.....de solitair
23. anton tsjechov.....onreine treurspelers en melaaße dramaturgen
24. anton tsjechov.....zwanenzang
25. anton tsjechov.....over de schadelijkheid van tabak
26. elfriede jelinek.....er nicht als er
27. chris keulemans.....belanov
28. fjodr dostojevski.....misdad en straf
29. fjodr dostojevski.....witte nachten
30. fjodr dostojevski.....aantekeningen uit het ondergrondse
31. michael boeljakov...hondehart
32. anton tsjechov.....de bruiloft
33. oscar wilde.....de ideale ernst of het belang van een echtgenoot
34. oscar wilde.....de billen van bianca
35. samuel beckett.....eindspel
36. samuel beckett.....mal vu mal dit
37. georg buchner.....woyzeck
38. marguerite duras.....de namiddag van meneer andesmas
39. joseph conrad.....heart of darkness
40. george tabori.....wiener schnitzel
41. karl valentin.....de vormeling
42. heinrich von kleist.....de familie schroffenstein
43. arthur schnitzler.....anatol
44. thomas bernhard.....de president
45. georges perec...wat voor brommerijte ...?
46. karl valentin.....de volgsplot
47. eugene ionesco.....de les
48. anton tsjechov.....treurspeler tegen wil en dank
49. karl valentin.....dwangvoorstelling
50. luigi pirandello.....de man met de bloem in de mond
51. rené breton.....après coupel...ou tics
52. rainer maria rilke.....berglicht
53. george bernhard shaw...how he lied to her husband
54. samuel beckett.....happy days
55. johann nestroy.....umsonst
56. eugene o'neill.....mist
57. eugene o'neill.....dorst
58. eugene ionesco.....de neushoorn
59. arthur schnitzler.....lt.gustl - mej. else
60. themerson.....wooff! wooff! or who killed richard wagner?
61. karl kraus.....de laatste dagen der mensheid

## t barreland

is momenteel een toneelspelersensemble bestaande uit vijf toneelspelers, drie dramaturgen, een historicus en een beeldend kunstenaar. het ensemble is gevestigd in utrecht en heeft aldaar een eigen atelier, de snijzaal. in het atelier wordt repertoire ontwikkeld dat gespeeld wordt in het atelier, op locaties en in de toneelzalen van nederland en België. tankred dorsts *merlijn, of t barre land* was de eerste tekst die het gezelschap in 1990 ensceeneerde en waaraan het z'n naam ontleende. al die jaren is er met veel mensen en groepen zowel binnen als buiten toneel samengewerkt. met maatschappij discordia is geparticipeerd in verschillende repertoire-verenigingen en samenwerkingsverbanden, waaronder de vere, fin en debut de saisons, en dertien rijen. t barre land is/was margijn bosch, floortje bakkeren, vincent van den berg, jacob derwig, florian diepenbrock,anouk driessen, sanneke van hassel, michiel johannes jansen, ingejan lighthart schenk, martijn nieuwerf, peter kolpa, simone scholts, ellen walraven, czeslaw de wijs.

www.barreland.nl

# ANATOL

ARTHUR SCHNITZLER

vraag aan het noodlot  
kerstinkopen  
episode  
gedenkstenen  
afscheidsouper  
doodsstrijd  
huwelijksochtend van anadol

## vraag aan het noodlot

*anadol, max, cora.*  
*kamer van anadol.*

max  
echt waar, anadol, ik benijd je...

anadol  
*glimlacht.*

max  
nou, ik moet zeggen, ik was verbijsterd. tot nog toe heb ik alles maar voor een sprookje gehouden. maar zoals ik het nu zie... hoe ze voor mijn ogen in slaap viel... hoe ze danste toen jij haar zei dat ze een ballerina was, en hoe ze huilde toen jij haar zei dat haar geliefde was gestorven, en hoe ze een misdadiger gratie verleende toen jij haar tot een koningin maakte...

anadol  
ja, ja.

max  
ik zie het, er zit een tovenaars in jou!

anadol  
in ons allemaal!

max  
griezelig.

anadol  
dat vind ik niet... niet griezeliger dan het leven zelf. niet griezeliger dan veel dingen waar we pas in de loop van een eeuw achter gekomen zijn. hoe aangedaan, denk je, waren onze voorouders toen ze plotseling hoorden dat de aarde draait? ze moeten allemaal duizelig zijn geworden!

max  
ja... maar dat betrof hen allemaal!

anadol  
en toen ze de lente opnieuw ontdekten!... dat wilde ook niemand geloven! ondanks de groene bomen, ondanks de bloeiende bloemen en ondanks de liefde.

max  
je dwaalt af, dat is allemaal gezwets. het magnetisme...

anadol  
hypnotisme...

max  
nee, dat is iets anders. nooit ofte nimmer zal ik me laten hypnotiseren. -

anadol  
kinderachtig! wat maakt het uit, ik beveel je in slaap te vallen en jij gaat rustig liggen.

max  
ja, en dan zeg jij dat ik een schoorsteenveger ben en ik klim in de schoorsteen en kom onder het roet!...

anadol  
ach, dat zijn maar grappen... dat is niets vergeleken met de wetenschappelijke toepassing. - maar ja, zover zijn we nog niet.

max  
hoezo...?

anadol  
nou, ik, die dat meisje vandaag in honderd andere werelden verplaatsen kon, hoe breng ik mezelf in een andere?

max  
is dat niet mogelijk?

anadol  
om de waarheid te zeggen, ik heb het geprobeerd. ik heb deze briljante ring minuten lang aangestaard en mezelf het idee ingeprent: anadol! val in slaap! wanneer je wakker wordt zal de gedachte aan die vrouw die je waanzinnig maakt uit je hart verdwenen zijn.

max  
en, toen je wakker werd?

anadol  
o, ik viel helemaal niet in slaap.

max  
die vrouw... die vrouw?... dus nog altijd!

anadol  
ja, mijn vriend!... nog altijd! ik ben ongelukkig, ben gek.

max  
nog altijd dus... in twijfel?

anadol  
nee... niet in twijfel. ik weet dat ze me bedriegt! terwijl ze aan mijn lippen hangt, terwijl ze mijn haren streelt... terwijl we zielsgelukkig zijn, weet ik dat ze me bedriegt.

max  
waan!

anadol  
nee!

max  
en je bewijzen?

anadol  
ik vermoed het... ik voel het... daarom weet ik het!

max  
zonderlinge logica!

anadol  
vrouwen zijn ons altijd ontrouw. dat is de natuur... ze weten het helemaal niet... maar zoals ik twee of drie boeken tegelijk moet lezen, moeten vrouwen twee of drie verhoudingen hebben.

max  
ze houdt toch van je?

anadol  
oneindig... maar dat is onbelangrijk. ze is me ontrouw.

max  
en met wie?

anadol  
weet ik 't? misschien met een prins die haar op straat achterna gelopen is, misschien met een dichter uit de voorstad die haar vanuit het raam heeft toegelachen toen ze 's morgens in alle vroegte voorbij liep!

max  
jij bent een dwaas!

anadol  
en wat voor reden zou ze hebben mij niet ontrouw te zijn? ze is net als iedereen, houdt van het leven en denkt niet na. als ik haar vraag: hou je van mij? - dan zegt ze ja - en ze spreekt de waarheid, en als ik haar vraag, ben je mij trouw? - zegt ze weer ja - en weer spreekt ze de waarheid, omdat ze zich die anderen helemaal niet herinnert - op

dat ogenblik tenminste. en bovendien, heeft iemand jou ooit geantwoord: mijn lieve vriend, ik ben je ontrouw? hoe moet je dan zeker zijn? en als ze trouw is –

max  
dus toch! –

anatol  
dan is het zuiver toeval... in geen geval denkt ze: o, ik moet hem trouw blijven, mijn lieve anatol... in geen geval...

max  
maar als ze van je houdt?

anatol  
ach, mijn naïeve vriend! als dat een reden zou zijn!

max  
nou?

anatol  
waarom ben ik haar niet trouw?... ik hou toch echt van haar!

max  
nou ja! een man!

anatol  
de oude domme frase! wij maken onszelf altijd wijs dat vrouwen anders zijn dan wij! ja, sommigen... die door hun moeder worden opgesloten of die geen temperament hebben... wij zijn precies hetzelfde. als ik iemand zeg: ik heb je lief, jou alleen - dan voel ik niet dat ik lieg, ook als ik de nacht ervoor nog aan de borsten van een ander heb gelegen.

max  
ja... jij!

anatol  
ik... ja! en jij misschien niet? en zij, mijn beminde cora misschien niet? o! het maakt me gek. als ik voor haar op mijn knieën ging en haar zou zeggen: mijn schat, mijn kind – alles is je vooraf vergeven – maar zeg me de waarheid – wat zou het helpen? ze zou liegen als ervoor – en ik zou net zover zijn. zij hebben mij toch ook gesmeekt: in 's hemelsnaam! zeg me... ben jij me werkelijk trouw? geen woord van verwijt als je het niet bent, maar de waarheid! ik moet het weten.... en wat heb ik gedaan? gelogen... rustig, met een gelukzalige glimlach, met het zuiverste geweten. waarom moet ik je verdriet doen, dacht ik? en ik zei: ja, mijn engel! trouw tot in de dood. en ze geloofde me en was gelukkig!

max  
nou dan!

anatol  
maar ik geloof niet en ben niet gelukkig! ik zou het zijn als er een of ander onfeilbaar middel bestond om deze domme, zoete, onuitstaanbare schepsels aan het praten te krijgen of een andere manier om achter de waarheid te komen... maar die is er niet behalve het toeval.

max  
en de hypnose?

anatol  
wat?

max  
nou... de hypnose... ik bedoel, jij laat haar in slaap vallen en zegt: jij moet me de waarheid zeggen.

anatol  
hm...

max  
je moet... hoor je...

anatol  
vreemd...

max  
het zou toch moeten kunnen... en dan vraag je verder... hou je van

mij?... van een ander?... waar kom je vandaan?... waar ga je naar toe?... hoe heet die ander?... enzovoort.

anatol  
max! max!

max  
nou...

anatol  
je hebt gelijk!... je zou een tovenaars kunnen zijn! je zou een woord van waarheid uit een vrouwenmond tevoorschijn kunnen toveren...

max  
nou, dus? je bent gered! cora is zeker een geschikt medium... vanavond nog kan je te weten komen of je een bedrogene bent... of een...

anatol  
of een god!...max!... ik omhels je!... ik voel me alsof ik bevrijd ben, ik ben een heel ander iemand. ik heb haar in mijn macht....

max  
ik ben heel benieuwd...

anatol  
hoezo? twijfel je soms?

max  
ach, anderen mogen niet twijfelen, alleen jij...

anatol  
inderdaad!... als een echtgenoot uit het huis loopt waar hij net zijn vrouw met haar minnaar heeft ontdekt en een vriend komt hem onder ogen met de woorden: ik geloof dat je vrouw je bedriegt, dan zal hij niet antwoorden: ik ben daarnet inderdaad tot de overtuiging gekomen... maar met: jij bent een smeerslap...

max  
ja, ik was bijna vergeten dat het de eerste vriendenplicht is – je vriend zijn illusies te laten.

anatol  
stil toch...

max  
wat is er?

anatol  
hoor je haar niet? ik ken haar voetstappen, ook wanneer ze nog maar in de hal klinken.

max  
ik hoor niks.

anatol  
wat dichtbij al!... op de gang... *opent de deur*. cora!

cora  
*buiten*. goedenavond. o, je bent niet alleen...

anatol  
vriend max!

cora  
*komt binnen*. goedenavond! hé, zo in het donker?...

anatol  
ach, het schemert nog. daar hou ik van, zoals je weet.

cora  
*aait hem over zijn haar*. mijn kleine dichter!

anatol  
mijn liefste cora!

cora  
ik zal toch maar licht maken... als je me toestaat. ze steekt de kaarsen in de kandelaar aan.

anatol  
is ze niet verrukkelijk?

max  
o!

cora  
nou, hoe gaat het? met jou anatol – jij vriend max? – zitten jullie al lang te praten?

anatol  
een half uur.

cora  
zo. en waarover?

anatol  
over verschillende dingen.

max  
over hypnose.

cora  
o, alweer hypnose! je wordt er helemaal gek van.

anatol  
nou...

cora  
zeg, anatol, ik zou graag willen dat je mij eens hypnotiseert.

anatol  
ik... jou?

cora  
ik kan me indenken dat het heel plezierig is. ik bedoel... door jou.

anatol  
dank je.

cora  
door een vreemde... nee, nee, dat zou ik niet willen.

anatol  
nou, mijn schat... als je wilt hypnotiseer ik je.

cora  
wanneer?

anatol  
nu! meteen, ter plekke.

cora  
ja! goed! wat moet ik doen?

anatol  
niets anders, mijn kind, dan rustig in de fauteuil blijven zitten en goede zin hebben in slaap te vallen.

cora  
o, ik heb zo'n zin!

anatol  
ik ga voor je staan, je kijkt me aan... nu... kijk me dan aan... ik aai je over je voorhoofd en ogen. zo...

cora  
nou, en wat dan...

anatol  
niets... je hoeft alleen maar in slaap te vallen.

cora  
zeg, als je zo over mijn ogen aait dan wordt alles heel vreemd...

anatol  
rustig... niet praten... slapen. je bent al goed moe.

cora  
nee.

anatol  
ja!... een beetje moe.

cora  
een beetje, ja...

anatol  
... je oogleden worden zwaar... heel zwaar... je handen kan je bijna niet meer optillen...

cora  
zacht. inderdaad.

anatol  
aait haar verder over voorhoofd en ogen, eentonig. moe... je bent heel moe... slaap in, mijn kind... slaap. hij wendt zich tot max die bewonderend toe kijkt, trekt een zelfverzekerd gezicht. slapen... nu zijn je ogen goed gesloten... je kan ze niet meer openen.

cora  
wil haar ogen openen.

anatol  
het gaat niet... je slaapt... nu rustig verder slapen... zo.

max  
wil iets vragen. zeg...

anatol  
rustig. tegen cora... slapen... vast, diep slapen. hij staat een tijdje voor cora die rustig ademt en slaapt. zo... wat wilde je vragen.

max  
ik wilde alleen maar vragen of ze werkelijk slaapt.

anatol  
dat zie je toch... nu moeten we een even wachten. hij staat voor haar, kijkt haar rustig aan. grote pauze. cora!... je gaat me nu antwoorden... antwoorden. hoe heet je?

cora  
cora.

anatol  
cora, we zijn in het bos.

cora  
o... in het bos... wat mooi! groene bomen... en nachtegalen.

anatol  
cora... je gaat me nu op alles de waarheid zeggen... wat ga je doen, cora?

cora  
ik ga de waarheid zeggen.

anatol  
je gaat alle vragen waarheidsgetrouw beantwoorden en als je wakker wordt ben je alles weer vergeten! heb je me begrepen?

cora  
ja.

anatol  
nu slaap... rustig slapen. tegen max. nu ga ik haar dus iets vragen...

max  
zeg, hoe oud is ze eigenlijk?

anatol  
negentien... cora, hoe oud ben je?

cora  
eenentwintig.

max  
haha.

anatol  
sst... dat is buitengewoon... daar zie je aan dat...

max  
o, als ze had geweten dat ze zo'n goed medium was!

anatol  
je suggestie heeft gewerkt. ik zal haar verder vragen. – cora, heb je mij lief?  
cora, heb je mij lief...?

cora  
ja!

anatol  
*triumferend.* hoor je?

max  
dus nu, de hoofdvraag, of ze trouw is.

anatol  
cora! *draait zich om.* dat is een domme vraag.

max  
waarom?

anatol  
zoiets kan je niet vragen!

max  
...?

anatol  
ik moet de vraag anders formuleren.

max  
ik denk toch dat het nauwkeurig genoeg is.

anatol  
nee, dat is nou juist de fout, het is niet nauwkeurig genoeg.

max  
hoezo?

anatol  
als ik haar vraag: ben je trouw, dan vat ze dat misschien op in de allerruimste betekenis.

max  
nou?

anatol  
ze bedoelt misschien het hele... verleden... ze denkt mogelijkwijs aan de tijd dat ze een ander lief had... en zal antwoorden: nee.

max  
dat zou ook heel interessant zijn.

anatol  
je wordt bedankt... ik weet dat cora voor mij anderen heeft gehad... ze heeft me zelfs een keer gezegd: ja, als ik had geweten dat ik jou ooit zou tegen komen... dan...

max  
maar dat heeft ze niet geweten.

anatol  
nee....

max  
en wat je vraag betreft...

anatol  
ja... deze vraag... ik vind hem plomp, in die formulering tenminste.

max  
nou, dan stel je hem ongeveer zo: cora, ben je me trouw sinds je me kent?

anatol  
hm... dat zou iets zijn. cora! ben je... dat is ook onzin!

max  
onzin!?

anatol  
alsjebieft... je hoeft je alleen maar voor te stellen hoe wij elkaar hebben leren kennen. wij hadden zelfs niet het vermoeden dat we elkaar ooit zo waanzinnig lief zouden hebben. de eerste dagen beschouwden wij die hele affaire als iets voorbijgaands. wie weet...

max  
wie weet...?

anatol  
wie weet begon ze mij pas lief te hebben – toen ze ophield een ander lief te hebben? wat heeft dit meisje meegemaakt voordat ik haar tegenkwam, voor wij het eerste woord met elkaar spraken? was het voor haar mogelijk om zich zomaar van die ander los te scheuren? misschien heeft ze dagen en wekenlang nog een oude ketting achter zich aan moeten slepen, moeten, zeg ik.

max  
hm.

anatol  
ik wil zelfs nog verder gaan... de eerste tijd was het slechts een bevestiging van haar, net – als van mij, wij hebben het allebei niet anders bekeken, we hebben niets anders van elkaar verlangd dan een vluchtig, zoet geluk. als ze in die tijd iets verkeerd heeft gedaan, wat kan ik haar dan verwijten? niets – helemaal niets.

max  
je bent merkwaardig mild.

anatol  
nee, absoluut niet, ik vind het alleen onedel om de voordelen van deze tijdelijke situatie op zo'n manier uit te buiten.

max  
nou, dat is nobel gedacht. maar ik wil je uit je verlegenheid helpen.

anatol  
– ?

max  
je vraagt haar het volgende: cora, ben je me trouw... sinds je me lief hebt?'

anatol  
dat klinkt weliswaar heel helder.

max  
... nou?

anatol  
maar is het volstrekt niet.

max  
o!

anatol  
trouw! wat betekent dat eigenlijk? trouw? stel je voor... ze is gisteren met de trein gegaan en een tegenoverzittende man beroerde met zijn voet het puntje van haar schoen. door het merkwaardige, door slaaptoestand oneindig toegenomen interpretatievermogen, door deze verfijnde waarnemingsbegaafdheid, zoals een medium ongetwijfeld in de hypnose bezit, is het helemaal niet uitgesloten dat ze ook dat al als trouwbreuk beschouwt.

max  
nou zeg!

anatol  
temeer daar zij in onze gesprekken over dit onderwerp, zoals wij die vaak gewoon waren te voeren, mijn misschien ietwat overdreven opvattingen leerde kennen. ik heb haar zelf gezegd: cora, ook wanneer je een andere man eenvoudigweg aankijkt is dat al ontrouw!

max  
en zij?

anatol  
en zij, ze lachte me uit en zei, hoe ik alleen al kon geloven dat ze

een ander zou kijken.

max  
en toch geloof je – ?

anatol  
er bestaat toeval – stel je voor, een opdringerig iemand loopt haar 's avonds achterna en kust haar in haar hals.

max  
nou – dat...

anatol  
nou – dat is toch niet helemaal onmogelijk!

max  
dus je wilt het haar niet vragen.

anatol  
o, jawel... maar...

max  
alles wat je ter sprake brengt is onzin. geloof me, vrouwen begrijpen ons niet verkeerd als wij ze naar hun trouw vragen. als jij haar nu toefluistert met een tedere verliefde stem: ben je me trouw... dan zal ze niet aan de punt van de voet van een man en niet aan een opdringerige kus in de nek denken – maar alleen aan dat wat wij gewoonlijk onder ontrouw verstaan, en jij hebt nog altijd het voordeel bij ontoerijkende antwoorden verdere vragen te stellen die alles kunnen ophelderen –

anatol  
dus jij wilt absoluut dat ik haar zal vragen...

max  
ik?... jij wilde toch!

anatol  
mij is daarnet namelijk nog iets te binnen geschoten

max  
wat dan...?

anatol  
het onbewuste!

max  
het onbewuste?

anatol  
ik geloof in onbewuste toestanden.

max  
zo.

anatol  
zulke toestanden kunnen vanzelf ontstaan, maar ze kunnen ook opgewekt worden, kunstmatig... door verdovende, door bedwelmende middelen.

max  
verklaar je nader...

anatol  
stel je je een schemerige, sfeervolle kamer voor.

max  
schemerig... sfeervol... ik stel het me voor.

anatol  
in deze kamer: zij... en een willekeurige ander.

max  
ja, en hoe is ze daar dan binnen gekomen?

anatol  
dat wil ik voorlopig open laten. er is altijd wel een smoesje... hou op! – zoiets kan gebeuren. nu – een paar glazen rijnwijn... een bijzondere zwoele lucht die over het geheel ligt, een nevel van sigaretten, geparfumeerd behang, een lichtschijnsel van een gedempte kroonluchter en rode gordijnen – eenzaamheid – stilte –

alleen het fluisteren van zoete woorden...

max  
...!

anatol  
ook anderen zijn daar al voor bezweken! betere, stillere dan zij!

max  
nou ja, ik kan het alleen niet met het begrip trouw verenigen dat je je met een ander in zo'n kamer begeeft.

anatol  
er bestaan zulke raadselachtige dingen...

max  
nou, mijn vriend, jij hebt de oplossing van een van die raadsels waarover intelligente mannen hun hoofd hebben gebroken voor je liggen. je hoeft alleen maar te spreken en dan weet je alles wat je weten wilt. een vraag – en je kunt te weten komen of je een van die weinigen bent die alleen bemind wordt, wie je medeminnaar is, te weten komen waardoor het hem gelukt is jou te overwinnen – en je spreekt dit woord niet uit! je bent vrij een vraag te stellen aan het noodlot. maar je stelt hem niet! dagen en nachten lang kwel je jezelf, je halve leven zou je geven voor de waarheid, nu ligt ze voor je, en je bukt je niet om haar op te rapen! en waarom? omdat het misschien gebeuren kan dat een vrouw van wie je echt houdt werkelijk zo is zoals ze allemaal naar jouw idee zouden moeten zijn, en omdat je illusie je duizend maal liever is dan de waarheid. dus genoeg van het spel, maak dit meisje wakker en laat het trotse bewustzijn je voldoende zijn dat je een wonder – had kunnen volbrengen.

anatol  
max!

max  
nou, heb ik geen gelijk misschien? je weet zelf dat alles wat je net zei uitvluchten waren, holle frases waarmee je mij niet kunt bedriegen en jezelf ook niet.

anatol  
snel. max... laat me alleen zeggen, ik wil, ja, ik wil 't haar vragen!

max  
ah!

anatol  
maar wees niet boos op me – niet in jouw bijzijn.

max  
niet in mijn bijzijn?

anatol  
als ik het moet horen, het ontzettende, als ze mij antwoordt: nee, ik was je niet trouw – dan moet ik het alleen zijn die het hoort. ongelukkig zijn – is maar het halve ongeluk, betreurd worden: dat is het hele! – dat wil ik niet. jij bent mijn beste vriend maar juist daarom wil ik niet dat jouw ogen met die uitdrukking van medelijden op mij rusten, die de ongelukkige vertellen hoe beklagenswaardig hij is. misschien is het ook nog iets anders – misschien schaam ik me tegenover je. de waarheid zal jij toch wel te weten komen, je hebt dit meisje vandaag voor de laatste keer bij mij gezien als ze me bedrogen heeft! maar je mag het niet tegelijk met mij horen, dat zou ik niet kunnen verdragen. begrijp je dat...?

max  
ja, mijn lieve vriend. geeft hem een hand. ik zal je alleen laten met haar.

anatol  
mijn vriend! hem naar de deur begeleidend. in minder dan een minuut roep ik je weer binnen! - max af.

anatol  
staat voor cora... kijkt haar lang aan. cora! schudt haar hoofd, loopt rond. cora! voor cora op de knieën. cora! – cora! staat op. vastberaden. word wakker... en kus me!

cora  
staat op, wrijft in de ogen, valt anatol om de hals. anatol! heb ik lang

geslapen? waar is max?

anatol  
max!

max  
*komt uit de kamer ernstig. hier ben ik!*

anatol  
ja... tamelijk lang heb je geslapen – je hebt ook gesproken in je slaap.

cora  
om gods wil! toch niets verkeerd? -

max  
je hebt alleen zijn vragen beantwoord!

cora  
wat heb je dan gevraagd?

anatol  
van alles!...

cora  
en ik heb alles beantwoord? alles?

anatol  
alles.

cora  
en wat je gevraagd hebt, mag ik niet weten? –

anatol  
nee, dat mag niet! en morgen hypnotiseer ik je weer!

cora  
o nee! niet weer! dat is hekserij. er wordt je iets gevraagd en als je wakker bent weet je er niets meer van. – ik heb zeker alleen onzin gebabbeld.

anatol  
ja... bijvoorbeeld dat je van me houdt...

cora  
echt waar?

max  
ze gelooft het niet! die is goed.

cora  
nou ja zeg... dat had ik je toch ook wel kunnen zeggen toen ik wakker was!

anatol  
mijn engel!

max  
lieve mensen... vaarwel!

anatol  
ga je al?

max  
ik moet.

anatol  
niet boos zijn dat ik je niet vergezel...

cora  
tot ziens!

max  
absoluut niet. *bij de deur.* een ding is mij duidelijk: dat vrouwen ook onder hypnose liegen... maar zij zijn gelukkig – en dat is de hoofdzaak. vaarwel, kinderen. *ze horen hem niet omdat ze in een hartstochtelijke omarming verstrengeld zijn.*

## kerstinkopen

anatol, gabriele.

kerstavond, zes uur, lichte sneeuwval, in de straten van wenen.

anatol  
mevrouw, mevrouw...!

gabriele  
wat?... ah, u bent 't!

anatol  
ja!... ik achtervolg u! – ik kan het niet aanzien hoe u al die dingen meesleept! – geef mij toch die pakjes!

gabriele  
nee, nee, dank u! – ik draag het zelf wel!

anatol  
maar, mevrouw, maak het mij toch niet zo moeilijk als ik eens galant wil zijn –

gabriele  
nou – dat ene dan...

anatol  
maar dat is helemaal niets... geef maar... zo... dat... en dat...

gabriele  
genoeg, genoeg – u bent te vriendelijk!

anatol  
als het een keer mag – is dat heerlijk!

gabriele  
dat bewijst u alleen maar op straat – en als het sneeuwt.

anatol  
en als het 's avonds laat – en als het toevallig kerstmis is – hè?

gabriele  
het is een waarlijk wonder dat iemand u eens te zien krijgt!

anatol  
ja, ja... u bedoelt dat ik dit jaar niet één keer bij u op bezoek ben geweest –

gabriele  
ja, zoiets dergelijks bedoel ik!

anatol  
mevrouw – ik doe dit jaar niet aan bezoekjes – helemaal niet. trouwens – hoe gaat het met uw echtgenoot? – en hoe gaat met die lieve kleintjes? –

gabriele  
die vragen mag u overslaan! – ik weet best dat u dat allemaal heel weinig interesseert!

anatol  
griezelig om zo'n mensenkenner tegen te komen!

gabriele  
u - ken ik!

anatol  
niet zo goed als ik zou wensen!

gabriele  
laat uw opmerkingen! ja – ?

anatol  
mevrouw – dat kan ik niet!

gabriele  
geef mij m'n pakjes maar weer!

anatol  
niet boos zijn – niet boos zijn!! – ik ben alweer braaf. ze lopen zijgend naast elkaar.

gabriele  
iets mag u wel zeggen!

anatol  
iets – ja – maar uw censuur is zo streng...

gabriele  
vertel mij toch wat. wij hebben elkaar al zo lang niet gezien... wat voert u eigenlijk uit? –

anatol  
ik voer niets uit, zoals gewoonlijk!

gabriele  
niets?  
anatol  
helemaal niets!

gabriele  
dat is echt zonde van u!

anatol  
nou... dat laat u toch onverschillig!

gabriele  
hoe kunt u dat beweren? -

anatol  
waarom verboemel ik mijn leven? – wie is schuldig? – wie?

gabriele  
geef mij die pakjes! –

anatol  
ik heb toch niemand de schuld gegeven... ik vroeg het zomaar...

gabriele  
u gaat zeker voortdurend wandelen?

anatol  
wandelen! u zegt dat met zo'n minachtende toon! alsof er iets mooiers zou zijn! – er ligt zoiets heerlijk doelloos in dat woord! – vandaag is het overigens helemaal niet op mij van toepassing – vandaag ben ik aan het werk, mevrouw – net als u! –

gabriele  
hoezo?

anatol  
ik doe kerstinkopen! –

gabriele  
u?

anatol  
maar ik vind alleen niets naar mijn zin! – ik sta al weken iedere avond voor alle etalageruiten in alle straten. – maar de winkeliers hebben geen smaak en geen originaliteit.

gabriele  
dat moet juist de klant hebben! iemand die zo weinig te doen heeft als u, moet nadenken, verzint zelf iets – en bestelt zijn cadeau al in de herfst. –

anatol  
ach, zo zit ik niet in elkaar! – weet je dan al in de herfst wie je met kerstmis iets wilt geven? – en nu is het alweer twee uur voor de kerstboom – en ik heb nog geen idee, geen idee – !

gabriele  
moet ik u helpen?

anatol  
mevrouw... u bent een engel – maar neem mij de pakjes niet af...

gabriele  
nee, nee...

anatol  
engel! dat mag ik dus zeggen. – dat is mooi – engel! –



gabriele  
wilt u zo vriendelijk zijn te zwijgen?

anatol  
ik ben alweer rustig!

gabriele  
dus – geef me een of andere aanwijzing... voor wie is uw cadeau?

anatol  
...dat is... eigenlijk moeilijk te zeggen...

gabriele  
voor een dame natuurlijk?

anatol  
nou ja – dat u een mensenkenner bent heb ik vandaag al eens gezegd!

gabriele  
maar wat... voor een dame? – een echte dame?

anatol  
dan moeten we het eerst over het begrip eens worden! als u bedoelt een dame van de grote wereld – dan klopt dat niet helemaal...

gabriele  
dus... van de kleine wereld?...

anatol  
goed – laten we zeggen van de kleine wereld. -

gabriele  
dat had ik eigenlijk wel kunnen bedenken...!

anatol  
niet vals worden!

gabriele  
ik ken uw smaak toch... zal wel weer iets uit de voorstad zijn... dun en blond!

anatol  
blond – geef ik toe!

gabriele  
... ja, ja... blond... het is merkwaardig dat u altijd met zulke dames uit de voorstad te maken heeft... maar altijd!

anatol  
mevrouw – dat is niet mijn schuld.

gabriele  
laat dat – meneer! – oh, het is ook heel goed dat u bij uw soort blijft – het zou heel verkeerd zijn als u de plek van uw triomfen verlaat...

anatol  
maar wat moet ik dan doen – ze houden alleen van mij daar buiten.

gabriele  
begrijpen ze u ook... daarbuiten?

anatol  
geen idee! – maar, ziet u... in de kleine wereld word ik alleen bemind, in de grote – alleen begrepen – u weet toch...

gabriele  
ik weet helemaal niets... en wil verder niets weten! – kom... hier is precies de goede winkel... daar zullen we iets kopen voor uw meisje...

anatol  
mevrouw! –

gabriele  
nou ja... kijk eens... daar... zo'n klein kistje met drie verschillende parfums... of deze hier met zes zeepjes... patchoeli... chypre... jockey-club... dat zou iets kunnen zijn – niet waar?

anatol

mevrouw, dat is niet zo mooi van u!

gabriele  
of wacht eens, hier...! – kijk toch... deze kleine broche met zes namaakdiamanten, – denk je eens in – zes! – hoe dat alleen al glinstert! – of deze charmante, kleine armband met een verrukkelijke hanger... ach – eentje stelt een onvervalste negerkop voor. dat moet toch een fantastische indruk maken... in de voorstad!...

anatol  
mevrouw – u vergist zich! u kent deze meisjes niet – ze zijn anders dan u zich voorstelt...

gabriele  
en daar... ach, wat charmant! – kom toch dichterbij – nou – wat zegt u van deze hoed? – dat model was twee jaar geleden nog heel modern! en die veren – hoe ze deinen – nou? dat zou een kolossale sensatie kunnen zijn - op station hernal's!?

anatol  
mevrouw... van hernal's was nooit sprake... en overigens onderschat u waarschijnlijk ook de smaak van hernal's...

gabriele  
ja... het is echt heel moeilijk met u – help mij toch – geef mij een aanwijzing –

anatol  
hoe moet ik dat...?! u zult alleen maar hautain glimlachen – wat ik ook zeg!

gabriele  
o nee, o nee! – vertel 't me...! is ze ijdel – of bescheiden? – is ze groot of klein? – dweept ze met bonte kleuren...?

anatol  
ik had uw vriendelijkheid niet moeten aannemen! – u spot alleen maar!

gabriele  
o nee, ik luister al! – vertel me toch wat over haar!

anatol  
dat durf ik niet –

gabriele  
durf het maar!... sinds wanneer...?

anatol  
laten we daar niet over spreken!

gabriele  
ik sta er op! – sinds wanneer kent u haar?

anatol  
sinds – langere tijd!

gabriele  
laat u toch niet op deze manier uithoren...! vertel mij eens de hele geschiedenis!...

anatol  
er is helemaal geen geschiedenis!

gabriele  
maar waar heeft u haar leren kennen, en hoe en wanneer, en wat is het eigenlijk voor een meisje – dat zou ik graag willen weten!

anatol  
goed – maar het is saai – daar moet ik u op attenderen!

gabriele  
het interesseert me. ik zou werkelijk graag eens iets over deze wereld te weten willen komen! – wat is het eigenlijk voor een wereld? – ik ken hem helemaal niet!

anatol  
u zal hem ook helemaal niet begrijpen!

gabriele  
o, meneer.

anatol  
u heeft zo'n summere verachting voor alles wat niet tot uw milieu behoort! – heel onterecht.

gabriele  
maar ik ben heel leergierig! – niemand vertelt mij iets uit deze wereld! – hoe zou ik hem dan moeten kennen?

anatol  
maar... u heeft het vage gevoel dat – men u daar iets afneemt. stille jaloezie!

gabriele  
alsjeblijft – mij neemt niemand iets af – als ik iets houden wil.

anatol  
ja... maar ook als u het niet wilt... ergert het u toch als een ander het krijgt?

gabriele  
o –!

anatol  
mevrouw... dat is alleen maar onvervalst vrouwelijk! en omdat het onvervalst vrouwelijk is – is het waarschijnlijk ook hoogst voornaam en mooi en diep...!

gabriele  
waar haalt u toch die ironie vandaan!!

anatol  
waar ik die vandaan haal? – ik zal het u zeggen. ook ik was ooit goed – en vol vertrouwen – en er was geen hoon in mijn woorden... en ik heb vele wonden stil verdragen –

gabriele  
niet romantisch worden!

anatol  
de eerlijke wonden – ja! – een 'nee' op het juiste moment, zelfs van de geliefde lippen – dat kon ik verdragen. – maar een 'nee' als de ogen honderd keer 'misschien' hebben gezegd – als de lippen honderd keer 'zou kunnen' hebben geglimlacht – als de klank van de stem honderd keer als 'zeker' heeft geklonken – zo'n 'nee' maakt iemand -

gabriele  
we zouden toch iets kopen!

anatol  
zo'n 'nee' maakt van iemand een nar... of iemand die spot!

gabriele  
... u zou mij toch...vertellen –

anatol  
goed – als u met alle geweld wilt dat ik iets vertel...

gabriele  
zeker wil ik dat!... hoe heeft u haar leren kennen...?

anatol  
god – zoals je nu eenmaal iemand leert kennen! – op straat – bij 't dansen – in een bus – onder een paraplu –

gabriele  
maar – u weet – dit speciale geval interesseert me. wij zouden voor dit speciale geval iets kopen!

anatol  
daar in de... 'kleine wereld' zijn geen speciale gevallen – eigenlijk ook in de grote niet... jullie zijn allemaal zo typisch!

gabriele  
meneer! nu begint u –

anatol  
het is niet beledigend – absoluut niet! ik ben toch ook een type?

gabriele  
en wat voor eentje dan?

anatol  
... lichtzinnige melancholicus!

gabriele  
... en... en ik?

anatol  
u? – heel eenvoudig: mondaine!

gabriele  
zo...! ... en zij?

anatol  
zij...? zij... het zoete schepseltje!

gabriele  
zoet? gewoon zoet? – en ik – heel gewoon 'n mondaine –

anatol  
boze mondaine – als u dat absoluut wilt...

gabriele  
goed... vertel mij dan eindelijk over... dat zoete meisje!

anatol  
ze is niet fascinerend mooi – ze is niet bijzonder elegant – en ze is absoluut niet intelligent...

gabriele  
ik wil niet weten wat ze niet is –

anatol  
ze heeft de zachte lieflijkheid van een lenteavond... en de gratie van een betoverde prinses... en het esprit van een meisje dat weet lief te hebben!

gabriele  
dat soort esprit moet nogal algemeen zijn... in uw kleine wereld!...

anatol  
dat kunt u zich niet voorstellen!... er is teveel voor u verzwegen toen u een jong meisje was – en er is u te veel verteld sinds u een jonge vrouw bent!... daar lijdt de naïviteit van uw beschouwingen onder –

gabriele  
maar u hoort toch dat – ik graag wil leren... ik geloof al in uw 'betoverde prinses'! – vertel me eens hoe de tovertuin eruit ziet waarin zij rust –

anatol  
u mag zich er vooral geen schitterende salon bij voorstellen waar zware portières neervallen – met makartboeketten in de hoeken, snuisterijen, staande lampen, mat fluweel... en het geaffecteerde halfdonker van een wegstervende namiddag...

gabriele  
ik wil niet weten wat ik mij er niet bij moet voorstellen...

anatol  
dus – stelt u zich voor – een kleine schemerige kamer – heel klein – geverfde muren – een beetje te licht van kleur – hier en daar hangen een paar oude, slechte kopergravures met verbleekte opschriften. – een hanglamp met kap. – vanuit het raam als het avond wordt, het uitzicht op daken en schoorstenen die opgaan in het donker!... en – als de lente komt zal de tuin er tegenover bloeien en geuren...

gabriele  
wat moet u gelukkig zijn dat u met de kerst al aan de lente denkt!

anatol  
ja – daar ben ik soms ook gelukkig!

gabriele  
genoeg, genoeg! – het wordt laat... we zouden iets voor haar kopen!... misschien iets voor de kamer met de geverfde muren...

anatol  
daar ontbreekt niets!

gabriele  
ja... voor haar! – dat wil ik wel geloven! – maar ik zou graag voor u –  
ja voor u! de kamer echt naar uw smaak opluisteren.

anatol  
voor mij? –

gabriele  
met een perzisch tapijt...

anatol  
maar alsjeblijft – daar!

gabriele  
met een hanglamp van gebroken, rood-groen glas...?

anatol  
hm!

gabriele  
een paar vazen met verse bloemen?

anatol  
ja... maar ik wil wat voor haar meebrengen –

gabriele  
ach ja... het is waar – we moeten een besluit maken – ze zit  
misschien al op u te wachten?

anatol  
zeker!

gabriele  
ze wacht?! – vertel... hoe ontvangt ze u? –

anatol  
ach – zoals je iemand ontvangt. –

gabriele  
ze hoort uw voetstappen al op de trap, nietwaar?

anatol  
ja... soms...

gabriele  
en staat bij de deur?

anatol  
ja!

gabriele  
en valt u om de hals – en kust u – en zegt... wat zegt ze dan...?

anatol  
wat je in zulke gevallen zegt...

gabriele  
nou... bijvoorbeeld!

anatol  
ik weet geen voorbeeld!

gabriele  
wat zei ze gisteren?

anatol  
ach – niks bijzonder... dat klinkt zo onnozel, als je de klank van haar  
stem er niet bij hoort...!

gabriele  
die kan ik er wel bij denken: nou – wat zei ze?

anatol  
...'ik ben zo blij, dat ik je weer heb'!

gabriele  
'ik ben zo blij' – wat?!

anatol  
'dat ik je weer heb'!

gabriele  
... dat is eigenlijk lief – heel lief! –

anatol  
ja... het is hartelijk en waar.

gabriele  
en zij... altijd alleen? – jullie kunnen elkaar ongestoord zien!?

anatol  
nou ja – ze leeft voor zichzelf – ze is helemaal alleen – geen vader,  
geen moeder... niet eens een tante!

gabriele  
en u...bent alles voor haar...?

anatol  
...misschien!...vandaag... zwijgen

gabriele  
het wordt al laat – ziet u hoe leeg het al in de straten is...

anatol  
o – ik heb u opgehouden! – u moet natuurlijk naar huis. –

gabriele  
natuurlijk – natuurlijk! ze zullen al op me wachten! – hoe doen we  
dat nu met het cadeau...?

anatol  
o – ik vind nog wel een of andere kleinigheid...!

gabriele  
wie weet, wie weet! – en ik heb me nu eenmaal in mijn hoofd  
gehaald, dat ik uw... dat ik voor het... meisje – wat uit wil zoeken...!

anatol  
maar, mevrouw!

gabriele  
... ik zou er het liefste bij willen zijn als u haar het kerstcadeau  
brengt!... ik heb zo'n zin gekregen om dat kamertje en dat lieve  
schepseltje te zien! – die weet helemaal niet hoe goed ze het heeft!

anatol  
...!

gabriele  
nou, geef mij die pakjes! – het is al laat...

anatol  
ja,ja! hier zijn ze – maar...

gabriele  
alstublieft – roep die wagen die ons daar tegemoet komt...

anatol  
wat een haast, opeens?!

gabriele  
alsjeblijft, alsjeblijft. *hij wenkt.* ik dank u wel...! maar wat doen we  
nu met het cadeau...? *de wagen is gestopt, hij en zij zijn blijven  
staan, hij wil de deur openen.* wacht even! - ...ik wil haar graag zelf  
iets geven!

anatol  
u...?! mevrouw, u zelf...

gabriele  
wat?! – hier... neem... deze bloemen... heel eenvoudig, deze  
bloemen...! het moet niets meer zijn dan een groet, verder helemaal  
niets... maar... u moet haar iets zeggen.

anatol  
mevrouw – u bent zo lief –

gabriele  
beloef mij het haar te bezorgen... en met de woorden die ik u zal  
meegeven –

anatol  
zeker.

gabriele  
beloof u het? –

anatol  
ja... met plezier! waarom ook niet!

gabriele  
*heeft de deur van de wagen geopend. zeg haar...*

anatol  
nou...?

gabriele  
zeg haar: deze bloemen... mijn lief meisje, schenkt je een vrouw die  
misschien net zo kan lief hebben als jij maar die de moed er niet  
voor had...

anatol  
*me...mevrouw - - ze is in de wagen gestapt - - - de wagen rijdt  
verder, de straten zijn bijna leeg van mensen geworden. hij kijkt de  
wagen lang na tot hij de hoek om is... hij blijft nog een tijdje staan,  
dan kijkt hij op de klok en haast zich voort.*

anatom, max, bianca  
kamer van max, donker.

max  
zit voor het bureau en leest, zijn sigaarrokend, een brief. 'mijn lieve max! daar ben ik weer. ons gezelschap blijft drie maanden hier, zoals je wel in de krant gelezen zal hebben. de eerste avond behoort de vriendschap. vanavond kom ik bij je. bibi...' bibi... bianca dus... nou, ik zal op haar wachten. er wordt geklopt. zou ze het al zijn...? binnen!

anatom  
komt binnen met een groot pakket onder zijn arm, somber.  
goedenavond!

max  
ah – wat heb je daar?

anatom  
ik zoek een asiel voor mijn verleden.

max  
hoe moet ik dat opvatten?

anatom  
reikt hem het pakket aan.

max  
nou?

anatom  
hier heb je mijn verleden, mijn hele jeugdleven: neem het bij je op.

max  
met plezier. maar je zal je toch wel nader verklaren?

anatom  
mag ik gaan zitten?

max  
zeker. waarom doe je zo formeel?

anatom  
is gaan zitten. mag ik een sigaar?

max  
hier! neem, ze zijn van de oogst van dit jaar.

anatom  
steekt de aangeboden sigaar aan. ah – uitstekend!

max  
op het pakket wijzend dat anatom op het bureau heeft gelegd. en...?

anatom  
dit jeugdleven heeft in mijn huis geen onderkomen meer! ik verlaat de stad.

max  
o!

anatom  
ik begin een nieuw leven voor onbepaalde tijd. ik moet vrij zijn en alleen en daarom maak ik me los van het verleden.

max  
dus je hebt een nieuwe liefde.

anatom  
nee – ik heb alleen voorlopig de oude niet meer... snel afbrekend en op het pakket wijzend – bij jou, mijn lieve vriend, mag ik al deze rommel laten rusten.

max  
rommel, zeg je! – waarom verbrand je het dan niet?

anatom  
kan ik niet.

max

dat is kinderachtig.

anatom  
o nee: dat is mijn manier van trouw. geen van allen die ik bemind heb kan ik vergeten. als ik deze blaadjes, bloemen, lokken pak – je moet me toestaan, soms bij je te komen, alleen om ze even te pakken – dan ben ik weer bij ze, dan leven ze weer en aanbid ik ze opnieuw.

max  
jij wilt dus in mijn woning een rendez-vous met oude geliefden...?

anatom  
hem nauwelijks horend. soms heb ik het idee... als er een of ander toverwoord zou bestaan dat ze allemaal weer zou laten verschijnen! als ik ze eens tevoorschijn zou kunnen toveren uit het niets!

max  
dat zou een heel uiteenlopend niets zijn.

anatom  
ja, ja... stel je voor dat ik het zou uitspreken, dit woord...

max  
misschien vind je er een dat werkt... bijvoorbeeld: mijn-enige-echte-geliefde!

anatom  
ik roep dus: mijn-enige-echte-geliefde...! en dan komen ze allemaal, de ene uit een of ander klein huisje in de voorstad, de ander uit de prachtige salon van meneer haar echtgenoot – eentje uit de kleedkamer van haar theater –

max  
meerdere!

anatom  
meerdere – goed... eentje uit een naaiatelier –

max  
eentje uit de armen van een nieuwe geliefde –

anatom  
eentje uit het graf... eentje van hier – eentje van daar – en nu zijn ze allemaal hier...

max  
spreek het woord liever niet uit. dat zou een onbehaaglijke bijeenkomst kunnen worden. ze zijn misschien allemaal op gehouden je lief te hebben – maar niemand met jaloers te zijn.

anatom  
heel wijs... rust dus in vrede.

max  
nu moeten we een plek zien te vinden voor dit imposante pakketje.

anatom  
maakt het pak open, er komen sierlijke, door linten samengebonden pakjes tevoorschijn.

max  
ah!

anatom  
het is allemaal netjes geordend.

max  
op naam?

anatom  
o nee. ieder pakje heeft een opschrift: een versje, een woord, een opmerking, die de herinnering oproept. geen namen – want marie of anna konden ze uiteindelijk allemaal heten.

max  
laat lezen.

anatom  
zal ik ze allemaal weer herkennen? sommige liggen daar al jarenlang zonder dat ik er ooit naar gekeken heb.

max  
*een van de pakjes in de hand nemend, het opschrift lezend.*  
 'jij verrukkelijke mooie, lieve, wilde,  
 ik weet nog hoe je gilde  
 toen ik je kuste, mijn lief mathilde,  
 jij bent alles wat ik wilde!  
 ... dat is dan toch een naam - ? mathilde!

anatol  
 ja, mathilde. – maar ze heette anders. in ieder geval gilde ze, toen ik  
 haar kuste.

max  
 wie was dat dan?

anatol  
 vraag dat niet. ze heeft in mijn armen gelegen, dat is genoeg.

max  
 weg dus met mathilde. – een heel dun pakje trouwens.

anatol  
 ja, er zit alleen een haarlok in.

max  
 helemaal geen brief?

anatol  
 o – van haar! dat zou haar enorme moeite hebben gekost. waar  
 zouden we zijn als alle vrouwen ons brieven schreven! dus weg met  
 mathilde.

max  
 'in een opzicht zijn alle vrouwen hetzelfde: ze worden impertinent  
 als je ze op een leugen betrapt'

anatol  
 ja, dat is waar!

max  
 wie was dat? een zwaar pakje!

anatol  
 acht kantjes lang leugens! weg ermee.

max  
 en impertinent was ze ook?

anatol  
 toen ik erachter kwam. weg met haar.

max  
 weg met de impertinente leugenaarster.

anatol  
 geen beledigingen. ze lag in mijn armen – ze is heilig.

max  
 dat is tenminste een goede reden. verder dus.  
 'om mijn boze humeur met wortel en al uit te rukken,  
 denk ik heel even aan je aanstaande man.  
 ja dan, kan ik een glimlach niet onderdrukken  
 jij liever dan ik, schatje, denk ik dan.'

anatol  
*glimlachend.* ach ja, dat was zij.

max  
 ah – en wat zit er in?

anatol  
 een foto. zij met haar verloofde.

max  
 kende je hem?

anatol  
 natuurlijk, anders had ik er niet om kunnen lachen. 't was een  
 idioot.

max

*ernstig.* hij heeft in haar armen gelegen, hij is heilig.

anatol  
 nou, hou op.

max  
 weg met het lieve schatje met de lachwekkende bruidegom. *neemt*  
*een nieuw pakje.* wat is dat? alleen een woord?

anatol  
 wat dan?

max  
 'oorvijs'.

anatol  
 och, ik weet het alweer.

max  
 dat was zeker het einde?

anatol  
 nee, het begin.

max  
 ach! en hier... 'het is makkelijker om de richting van een vlam te  
 veranderen dan haar te doen ontvlammen'. wat betekent dat?

anatol  
 nou, ik heb de richting van de vlam verandert: een ander heeft haar  
 doen ontvlammen.

max  
 weg met de vlam... 'zij neemt altijd haar krultang mee'. *kijkt anatol*  
*vragend aan.*

anatol  
 ja, zij nam altijd haar krultang mee – voor de zekerheid. maar ze was  
 heel aardig. ik heb trouwens alleen maar een stukje van haar sluiser.

max  
 ja, ik voel het... *verder lezend.* 'hoe heb ik je verloren?' nou, hoe  
 heb je haar verloren?

anatol  
 dat weet ik dus niet. ze was weg – plotseling uit mijn leven. ik  
 verzeker je, dat komt af en toe voor. het is alsof je ergens je paraplu  
 hebt laten staan en het je pas dagen later herinnert... je weet dan  
 niet meer waar en wanneer.

max  
 aju, paraplu. 'je was een zoet lief ding – '

anatol  
*dromerig doorgaand.* 'meisje met de afgekloven vingers'.

max  
 dat was cora, - toch?

anatol  
 ja – je hebt haar gekend.

max  
 weet je wat er van haar is geworden?

anatol  
 ik ben haar later weer tegengekomen – als echtgenote van een  
 meestermeubelmaker.

max  
 echt waar!

anatol  
 ja, zo eindigen deze meisjes met afgekloven vingers. in de stad  
 worden ze bemind en in de voorstad trouwen ze... het was een  
 schat!

max  
 vaarwel –! en wat is dat?... 'episode' – er zit helemaal niets in?...  
 stof!

anatol  
de envelop in de hand nemend. stof – ? dat was ooit een bloem!

max  
wat betekent dat: episode?

anatol  
ach niets, een toevallige gedachte. het was maar een episode, een roman van twee uur... niets! ... ja, stof! – dat van zoveel zoetigheid niets anders overblijft is eigenlijk treurig. – hè?

max  
ja, dat is zeker treurig...maar hoe kwam je dan op dit woord? dat had je toch op alle pakjes kunnen schrijven?

anatol  
jawel, maar nooit werd ik het me zo bewust als toen. vaak, als ik met iemand samen was, vooral vroeger, toen ik nog zeer groots over mezelf dacht, lag op mijn lippen: jij arm kind – jij arm kind – !

max  
hoezo?

anatol  
nou, ik vond mezelf sterk van geest. deze meisjes en vrouwen – ik vermorzelde ze onder mijn onverbiddelijke stappen waarmee ik over de aarde wandelde. wereldwijd dacht ik – ik moet over jullie heen.

max  
jij was de stormwind die de bloesems afrukte... niet?

anatol  
ja! ik stormde. daarom dacht ik: jij arm, arm kind. maar eigenlijk heb ik me vergist. ik weet nu dat ik niet tot de groten behoort, en, dat is nog het treurigste – ik heb mij er in geschikt. maar toen!

max  
nou, en de episode?

anatol  
ja, dat was precies zo... zij was een van de schepsels die ik op mijn weg vond.

max  
en vermorzelde.

anatol  
als ik er over nadenk, lijkt het me: dat ik die inderdaad heb vermorzeld.

max  
ah!

anatol  
ja, luister. eigenlijk is het het allermooiste wat ik heb meegemaakt... ik kan het je niet eens vertellen.

max  
waarom niet?

anatol  
omdat het zo gewoon is... het is...niets. jij zou er niets moois in kunnen zien. het geheim van alles is dat ik het heb beleefd.

max  
nou – ?

anatol  
ik zit voor mijn piano... in die kleine kamer waar ik toen woonde... avond... ik ken haar twee uur... mijn groen-rode hanglamp brandt – de groen-rode hanglamp, die hoort er ook bij.

max  
nou?

anatol  
altijd met je verwachtingsvolle 'nou'... verder is er eigenlijk niets... ik ken haar twee uur, ik weet ook dat ik haar na die avond waarschijnlijk nooit meer zal zien – dat heeft ze mij gezegd – en ik voel dat ik op dat moment waanzinnig bemind wordt. dat ontroert

me diep – de hele lucht was dronken en rook naar deze liefde... begrijp je? *max knikt* – en ik had weer die dwaze goddelijke gedachte: jij arm – arm kind! het vluchtige van de verhouding drong zo duidelijk tot mijn bewustzijn door. terwijl ik de warme adem van haar mond op mijn hand voelde, beleefde ik alles al in herinnering. het was eigenlijk al voorbij. zij was weer eentje geweest waar ik overheen moest. het woord schoot me zelfs te binnen, dat droge woord: episode. en daarbij was ik zelf iets eeuwig... ik wist ook dat dit uur nooit meer uit haar gedachten zou kunnen verdwijnen – juist bij haar wist ik het. vaak voel je het al: morgenvroeg ben ik vergeten. maar toen was het iets anders. voor haar, die aan mijn voeten lag, betekende ik een wereld, ik voelde met wat voor heilige, onvergankelijke liefde zij mij op dat moment omringde. dat voel je, dat ontgaat je niet. op dat ogenblik kon ze zeker aan niets anders denken dan aan mij – alleen aan mij, maar zij was voor mij toen al verleden tijd, vervluchtigd, de episode.

max  
wie was ze eigenlijk?

anatol  
wie ze was –? nou, je hebt haar gekend. – we hebben haar op een avond op een vrolijk feestje ontmoet, jij kende haar zelfs al van vroeger.

max  
maar wie dan? ik ken er zoveel van vroeger. jij schildert haar in je hanglamplicht als een sprookjesfiguur.

anatol  
ja – in het leven was ze dat niet. weet je wat ze was – ? ik vernietig nu eigenlijk het hele aureool.

max  
dus ze was – ?

anatol  
*glimlachend.* ze was – van –

max  
van het theater – ?

anatol  
nee – van het circus.

max  
dat kan niet!

anatol  
jawel – bianca was het. ik heb je nooit vertelt dat ik haar nog eens ontmoette – na die avond, toen heb ik me helemaal niet met haar bezig gehouden.

max  
en je gelooft werkelijk dat bibi je liefhad – ?

anatol  
ja, zij! acht of tien dagen na dat feest ontmoetten wij elkaar op straat... de volgende ochtend moest ze met het hele gezelschap naar rusland.

max  
het werd dus de hoogste tijd.

anatol  
zie je wel, nu is de glans eraf. jij hebt het ware geheim van de liefde nog niet ontdekt.

max  
waar ligt voor jou dan de oplossing van het raadsel van de vrouw?

anatol  
in de stemming.

max  
ah – jij hebt het half donker nodig, je groen-rode hanglamp... je pianospel.

anatol  
ja, dat is het. en dat maakt het leven zo rijk en afwisselend, dat één kleur de hele wereld voor mij verandert. wat zou voor jou, wat zou

voor duizend anderen dit meisje zijn geweest met die fonkelende haren, wat voor jullie die hanglamp waarmee jij spot. een circuspaardrijdster en een rood-groen glas met licht erachter! dan is natuurlijk de betovering weg, dan kan je wel leven maar je zal nooit iets beleven. jullie stappen binnen in een of ander avontuur, brutaal, met open ogen, maar met een gesloten bewustzijn, en het blijft kleurloos voor jullie! uit mijn ziel, ja, uit mij schitteren duizend lichten en kleuren, en ik kan voelen, waar jullie alleen – consumeren!

max  
een ware toverbron, die 'stemming' van jou. alle vrouwen die jij bemint springen er in en brengen dan een vreemde geur van avontuur en eigenaardigheid mee waardoor jij je laat bedwelmen.

anatol  
zie het zoals je wilt.

max  
en wat jouw circuspaardrijdster betreft, je gaat me toch niet vertellen dat zij onder de groen-rode hanglamp hetzelfde heeft gevoeld als jij.

anatol  
ik heb gevoeld wat zij in mijn armen voelde!

max  
nou, ik heb haar toch ook gekend, jouw bianca, en beter dan jij.

anatol  
beter?

max  
beter, omdat wij elkaar niet beminden. voor mij is ze niet die sprookjesfiguur, voor mij is ze een van de duizend gevallen. de fantasie van een dromer verleent haar nieuwe maagdelijkheid. voor mij is ze niet beter dan honderd anderen die door hoepels springen of kortgerokt in de laatste quadrille staan.

anatol  
zo... zo...

max  
meer was ze niet. niet ik heb over het hoofd gezien wat ze was, maar jij zag wat ze niet was. je hebt je eigen fantastische jeugd en vuur in haar nietige hart gevoeld, en wat jou tegemoet glansde was licht van jouw licht.

anatol  
nietwaar. dat is vaak gebeurd. maar toen niet. ik wil haar niet beter maken dan ze is. ik was noch de eerste noch de laatste... ik was –

max  
wat was je?... een van de velen. zij was het zelfde in jouw armen als in die van anderen. de vrouw op haar hoogtepunt!

anatol  
waarom heb ik je dit verteld? je begrijpt me niet.

max  
o nee. jij begrijpt mij niet. ik wilde alleen maar zeggen, jij mag de zoetste betovering gevoeld hebben, terwijl het voor haar hetzelfde betekende als de vele keren ervoor. zou de wereld voor haar duizend kleuren hebben?

anatol  
heb je haar heel goed gekend?

max  
ja, wij hebben elkaar vaak ontmoet in dat vrolijke gezelschap.

anatol  
dat was alles?

max  
alles. maar wij waren goede vrienden. ze was geestig, we praatten graag met elkaar.

anatol  
was dat alles?

max  
alles...

anatol  
... en toch... mij heeft ze lief gehad.

max  
laten we verder lezen... *neemt een pakje in de hand.* 'wist ik maar wat jouw glimlachen betekende, jij groenogige...'

anatol  
... wist jij trouwens dat het circus er weer is?

max  
zeker. zij ook.

anatol  
zeker.

max  
heel zeker. en ik zal haar vanavond zelfs weer zien.

anatol  
wat? jij? weet je waar ze woont?

max  
ze heeft me geschreven, ze komt bij mij.

anatol  
*springt van zijn stoel op.* wat? en dat zeg je me nu pas?

max  
wat gaat jou dat aan? jij wilt toch 'vrij en alleen' zijn!

anatol  
ach wat!

max  
er is niets zo treurig als een opgewarmde betovering.

anatol  
wat bedoel je – ?

max  
ik bedoel dat je moet oppassen haar weer te zien.

anatol  
omdat ze opnieuw gevaarlijk voor me zou kunnen zijn?

max  
nee – omdat het toen zo mooi was. ga naar huis met je heerlijke herinnering. je moet niet nog eens hetzelfde willen beleven

anatol  
jij kunt toch niet serieus geloven dat ik afstand doe van een weerzien dat mij zo makkelijk wordt gemaakt.

max  
ze is slimmer dan jij. zij heeft je niet geschreven... misschien trouwens alleen omdat ze je vergeten is.

anatol  
onzin.

max  
't zou toch kunnen?

anatol  
daar lach ik om.

max  
niet ieders herinnering drinkt van het levenselixer 'stemming'. zoals de jouwe waardoor ze eeuwig fris blijft.

anatol  
o – dat uur toen!

max  
nou?



anatol  
het was een van die onsterfelijke uren.

max  
ik hoor voetstappen in de hal.

anatol  
misschien is ze het wel.

max  
ga, ga weg door mijn slaapkamer.

anatol  
ik ben niet gek..

max  
ga – waarom zou je de betovering vernietigen

anatol  
ik blijf. *er wordt geklopt.*

max  
ga! ga snel!

anatol  
*schudt zijn hoofd.*

max  
ga hier staan, zodat ze je tenminste niet meteen ziet – hierheen...  
*hij duwt hem naar de open haard zodat hij gedeeltelijk door het scherm bedekt is.*

anatol  
*leunt op de schoorsteen.* voor mijn part. *er wordt geklopt.*

max  
binnen!

bianca  
*komt binnen, opgewekt.* goedenavond lieve vriend, daar ben ik weer.

max  
*steekt haar zijn handen toe.* goedenavond lieve bianca, dat is heel lief van je, werkelijk lief!

bianca  
je hebt mijn brief toch ontvangen? je bent de allereerste – de enige trouwens.

max  
en je kunt je niet voorstellen hoe trots ik ben.

bianca  
en hoe is het met de anderen? ons sacherclubje? bestaat het nog? zullen we elkaar weer iedere avond na de voorstelling ontmoeten?

max  
*helpt haar haar jas uitdoen.* er zijn avonden geweest waar je niet te vinden was.

bianca  
na de voorstelling?

max  
ja, waar je gelijk na de voorstelling verdwenen was.

bianca  
*glimlachend.* ach ja... natuurlijk... mooi als je dat zo gezegd wordt – zonder de minste jaloezie! het is belangrijk om vrienden te hebben als jij...

max  
ja, ja, dat moet.

bianca  
die liefhebben zonder pijn te doen.

max  
dat gebeurt zelden!

bianca  
*ziet de schaduw van anatol.* je bent niet alleen.

anatol  
*treedt naar voren, maakt een buiging.*

max  
een oude bekende.

bianca  
*zet haar handbril op.* ah...

anatol  
*komt dichterbij.* hallo...

max  
wat zeg je van de verrassing, bibi?

bianca  
*beetje verlegen, zoekt blijkbaar in haar herinnering.* ah, inderdaad, wij kennen elkaar...

anatol  
zeker – bianca.

bianca  
natuurlijk – wij kennen elkaar heel goed...

anatol  
*pakt met beide handen haar rechterhand.* bianca.

bianca  
alleen waar was het waar we elkaar ontmoetten... alleen waar... ach ja!

max  
herinner je...

bianca  
natuurlijk... ja toch... het was in st. petersburg...?

anatol  
*laat snel haar hand los.* het was... niet in st. petersburg, bianca... *wil gaan.*

bianca  
*angstig naar max.* wat heeft hij toch... heb ik hem beledigd?

max  
daar sluipt hij weg. *anatol is door de deur op de achtergrond verdwenen.*

bianca  
ja, wat heeft dat te betekenen?

max  
heb je hem dan niet herkend?

bianca  
herkend... ja, ja. maar ik weet niet precies waar en wanneer?

max  
maar, bibi, het was anatol!

bianca  
anatol – ?... anatol...?

max  
anatol – piano – hanglamp... zo'n rood-groene... hier in de stad – drie jaar geleden...

bianca  
*grijpt naar haar voorhoofd.* waar had ik mijn ogen? anatol! *naar de deur.* ik moet hem terugroepen... *opent de deur.* anatol! *loopt naar buiten, achter de scène, in het trappenhuis.* anatol! anatol!

max  
*staat glimlachend, is haar achterna gegaan tot de deur.* nou?

bianca  
*komt binnen.* hij moet al op straat zijn. *opent snel het raam.* hij loopt

daar beneden.

max  
*achter haar.* ja, dat is hem.

bianca  
*roept.* anatol!

max  
hij hoort je niet meer.

bianca  
*stampt zacht op de grond.* wat jammer... je moet me bij hem verontschuldigen. ik heb hem gekwetst, die goede, lieve man.

max  
dus je herinnert je hem toch weer?

bianca  
ja, zeker. maar... hij lijkt zo erg op iemand uit petersburg

max  
ik zal het hem zeggen.

bianca  
en dan: als je drie jaar niet denkt aan iemand en hij staat plotseling voor je – je kan je toch niet alles herinneren.

max  
ik zal het raam dicht doen. koude lucht. *doet het raam dicht.*

bianca  
ik zal hem toch nog wel zien?

max  
misschien. maar ik wil je iets laten zien. *neemt de envelop van het bureau en houdt het voor haar.*

bianca  
wat is dat?

max  
dat is de bloem die je op die avond - - op die avond droeg.

bianca  
heeft hij die bewaard?

max  
zoals je ziet.

bianca  
dus hij had mij lief?

max  
vurig, mateloos, eeuwig – – zoals al deze anderen. *wijst op de pakjes.*

bianca  
zoals... al deze anderen! ...wat betekent dat? zijn dat allemaal bloemen?

max  
bloemen, brieven, lokken, foto's. we waren net begonnen ze te ordenen.

bianca  
in verschillende rubrieken.

max  
ja, blijkbaar.

bianca  
en in welke zit ik?

max  
ik geloof... in deze. *gooit de envelop in de openhaard.*

bianca  
oh!

max  
*voor zichzelf.* ik wreek je zo goed als ik kan, vriend anatol... *hardop.*

wees nu niet boos... kom bij me zitten, en vertel eens iets van de afgelopen drie jaar.

bianca  
daar ben ik echt voor in de stemming! als je zo ontvangen wordt.

max  
ik ben toch je vriend... kom, bianca... vertel wat!

bianca  
*gaat in de fauteuil naast de open haard zitten.* wat dan?

max  
bijvoorbeeld over die 'gelijkenis' in petersburg.

bianca  
onuitstaanbaar ben je!

max  
nou...

bianca  
maar wat moet ik dan vertellen.

max  
begin maar... er was eens... nou... er was eens een grote, grote stad...

bianca  
*slechtgehumeurd.* daar stond een groot, groot circus.

max  
en verder was daar een kleine, kleine kunstenaar.

bianca  
die sprong door een grote, grote hoepel... *lacht zacht.*

max  
zie je... het gaat wel! *het doek begint heel langzaam te zakken.* in een loge...nou... in een loge zat iedere avond...

bianca  
in een loge zat iedere avond een mooie, mooie..... ach!

max  
nou... en...?

*het doek is gevallen.*

anatom, emilie.

kamer van emilie.

emilie

... ah... hier ben je – ! voor mijn bureau...? zeg, wat doe je eigenlijk? snuffel je in mijn laden?... anatol.

anatom

het was m'n goed recht – en ik had gelijk zoals nu blijkt.

emilie

en – wat heb je gevonden – ? je eigen brieven...!

anatom

deze twee kleine stenen...? de ene een robijn en die andere, donkere? – ik ken ze allebei niet, je hebt ze niet van mij...!

emilie

... nee... ik was ... vergeten...

anatom

vergeten?...ze waren goed opgeborgen daar, daar in het hoekje van de onderste la. beken het toch liever meteen in plaats van te liegen zoals alle... zo... je zwijgt?... oh, goedkope verontwaardiging... het is zo makkelijk om te zwijgen als je schuldig en vernietigd bent... maar nu wil ik verder zoeken. waar heb je je andere sieraden verborgen?

emilie

ik heb geen andere.

anatom

nou – hij begint de laden open te trekken.

emilie

zoek niet... ik zweer je dat ik niets heb.

anatom

en deze hier...waarom deze hier?

emilie

ik had ongelijk... misschien...!

anatom

misschien!... emilie! we staan aan de vooravond van de dag dat ik je tot mijn vrouw wilde maken. ik geloofde werkelijk al het verleden vernietigd... alles... samen met jou heb ik de brieven, de waaiers, de duizend kleinigheden, die me aan de tijd herinnerden dat wij elkaar nog niet kenden... samen met jou heb ik dat alles in het haardvuur gegooit... armbanden, ringen, oorhangers... we hebben ze weggeven, verramsjt, ze zijn over de brug de rivier in, uit het raam de straat op gegooit... hier lag je voor me en zwoer me... 'alles, alles is voorbij – en in jouw armen heb ik pas gevoeld wat liefde is...' ik geloofde je natuurlijk... omdat wij alles geloven wat vrouwen ons zeggen, vanaf de eerste leugen die ons gelukkig maakt...

emilie

moet ik het opnieuw zweren?

anatom

wat helpt het?... ik ben klaar... klaar met jou... oh, wat heb je dat goed gespeeld. koortsachtig, alsof je iedere vlek van je verleden wilde wegwassen, heb je niet hier voor het vuur gestaan toen de velletjes en linten en dingetjes opbrandden... en hoe je in mijn armen snikte, toen, toen wij langs de oever van de rivier wandelden en die kostbare armband in het grauwe water gooiden waar hij meteen naar beneden zonk... hoe je huilde, tranen van loutering, berouw... domme komedie! zie je dat het allemaal voor niets was? dat ik je toch nog wantrouwde? en dat ik met recht daar rondsnuffelde?... waarom zeg je niets?... waarom verdedig je je niet?...!

emilie

omdat je me wilt verlaten.

anatom

maar ik wil weten wat deze twee stenen betekenen... waarom heb je juist deze twee bewaard?

emilie

hou je niet meer van mij...?

anatom

de waarheid, emilie... de waarheid wil ik weten!

emilie

waarom, als je niet meer van me houdt.

anatom

misschien zit er in de waarheid wel iets –

emilie

nou wat?

anatom

dat me alles ... doet begrijpen... luister, emilie, ik wil je niet voor een gemeen iemand te houden!

emilie

vergeef je me?

anatom

jij moet me zeggen wat deze twee stenen betekenen!

emilie

en wil je me dan vergeven – ?

anatom

deze robijn, wat betekent die, waarom je hem bewaart –

emilie

– en zal jij rustig naar me luisteren?

anatom

... ja!... maar zeg eindelijk iets...

emilie

... deze robijn... hij komt uit een medaillon... hij is... eruit gevallen...

anatom

van wie had je dat medaillon – ?

emilie

dat maakt niet uit... ik droeg hem alleen op een... bepaalde dag – aan een eenvoudig kettinkje... om mijn hals.

anatom

van wie had je – ?

emilie

dat is onbelangrijk... ik geloof van mijn moeder... kijk, als ik zo gemeen was als jij gelooft dan zou ik je kunnen zeggen: daarom, ik heb hem bewaard omdat hij van mijn moeder was – en jij zou me geloven... maar ik heb deze robijn bewaard omdat hij... uit mijn medaillon viel op een dag waarvan de herinnering... me dierbaar is...

anatom

... ga door!

emilie

ach, het zou me opluchten als ik het je vertel. – zou je me uitlachen als ik jaloers zou zijn op je eerste liefde?

anatom

wat bedoel je?

emilie

en toch, de herinnering daaraan is iets zoets, een van die pijnen die we liefkozen... en dan... voor mij is die dag van betekenis, waarop ik het gevoel heb leren kennen dat mij met – jou verbindt. o, je moet hebben leren lief hebben om lief te hebben zoals ik jou liefheb!... hadden wij elkaar gevonden in de tijd dat liefde nog iets nieuws voor ons was, wie weet of wij elkaar niet achteloos voorbij waren gelopen?... oh, niet je hoofd schudden, anatol, het is zo en jij hebt het zelf eens gezegd –

anatom

ik zelf – ?

emilie  
misschien is het goed zo, zei je, en moesten wij beide eerst rijp worden voor deze hoge hartstocht!

anatol  
ja... wij weten het altijd wel weer goed te praten als we een gevallen vrouw lief hebben.

emilie  
deze robijn, ik ben heel eerlijk tegen je, betekent de herinnering aan die dag...

anatol  
...zeg het dan... zeg het dan...

emilie  
– je weet het al... ja... anatol... de herinnering aan die dag... ach... ik was een dom ding... zestien jaar!

anatol  
en hij twintig – en groot en zwart!...

emilie  
*onschuldig.* ik weet het niet meer, mijn lief... ik herinner me alleen het ruisende bos, de lentedag, de bomen... ach, ik herinner me een zonnestraal die door de struiken scheen en over gele bloemetjes schitterde –

anatol  
en jij vervloekt de dag niet die jij mij afnam voor ik je kende?

emilie  
misschien gaf hij mij jou...! nee, anatol... hoe het ook is, ik vervloek die dag niet en ik wil ook niet voorliegen dat ik het ooit deed... anatol, dat ik je lief heb zoals nooit iemand anders – en zoals je nooit geliefd zal worden – dat weet je toch... maar moet ieder uur dat ik ooit beleefde door jouw eerste kus betekenisloos worden, – iedere man die ik ontmoette uit mijn geheugen verdwijnen – moet ik om die reden het moment vergeten dat me een vrouw maakte?

anatol  
en jij beweert dat je me lief hebt – ?

emilie  
ik kan me de gezichtsuitdrukkingen van die man nauwelijks herinneren, ik weet niet meer hoe zijn ogen –

anatol  
maar dat je in zijn armen de eerste zuchten van de liefde hebt gelachen... dat vanuit zijn hart voor het eerst die warmte in de jouwe stroomde, die het verwachtingsvolle meisje tot een wetende vrouw maakte, dat kan je niet vergeten, dankbare ziel! en jij ziet niet in dat deze bekentenis me gek moet maken, dat jij in een keer dit hele sluimerende verleden weer hebt opgejaagd!... ja, nu weet ik het weer, dat jij nog van anderen kussen kan dromen dan de mijne, en als je in mijn armen je ogen sluit is er misschien een ander gezicht dan het mijne!

emilie  
wat begrijp je mij verkeerd!... je hebt natuurlijk gelijk als je bedoelt dat we uit elkaar moeten gaan...

anatol  
nou – hoe moet ik je dan begrijpen...?

emilie  
wat hebben vrouwen die kunnen liegen het toch goed. nee... jullie verdragen haar niet, de waarheid...! zeg me alleen een ding nog: waarom heb jij er altijd om gesmeekt? 'alles zou ik je kunnen vergeven, alleen een leugen niet!' ik hoor nog hoe je 't zei... en ik... ik bekende alles, maakte me laag en armzalig voor jou, schreeuwde je in het gezicht: 'anatol, ik ben een slet maar ik hou van jou...!' geen van die domme uitvluchten die anderen in de mond nemen kwam over mijn lippen. – nee, ik sprak het uit. anatol, ik heb het goede leventje liefgehad, anatol, ik was wellustig, warmbloedig – ik heb me verkocht, weggeven – ik ben je liefde niet waard... herinner jij je ook dat ik dat zei voor je mij de eerste keer de hand kuste?... ja, ik wilde je ontvluchten omdat ik je liefhad, en jij achtervolgde me... jij hebt om mijn liefde gebedeld. en ik wilde je niet omdat ik de man niet wilde bezoedelen die ik meer, die ik anders – ach, de eerste man die ik lief had...! en toen heb je mij

genomen en ik was de jouwe!... ik heb gehuiverd... gebeefd... gehuild... en jij hebt me zo hoog opgeheven, hebt me alles weer teruggegeven, stuk voor stuk, wat ze me afgenomen hadden... ik was in jouw armen wat ik nog nooit geweest was: schoon... en gelukkig... jij was zo groot... jij kon vergeven... en nu...

anatol  
... en nu...?

emilie  
en nu jaag je me gewoon weer weg omdat ik net zo ben als al die anderen –

anatol  
nee.. nee, dat ben je niet.

emilie  
*mild.* dus wat wil je...? zal ik hem weg gooien... de robijn...?

anatol  
ik ben niet groot, ach nee... heel, heel klein... gooi hem weg, die robijn... *hij bekijkt hem.* hij is uit het medaillon gevallen... hij lag in het gras – tussen de gele bloemen... er viel een zonnestraal op... hij schitterde... *lang zwijgen.* kom, emilie... het schemert buiten, laten we in het park gaan wandelen...

emilie  
zou het niet te koud zijn...?

anatol  
ach nee, het ruikt al naar de ontwakende lente...

emilie  
zoals je wilt, mijn lief.

anatol  
ja – en dit steentje...

emilie  
ach die...

anatol  
ja, deze zwarte – wat is er met die – wat is het...?

emilie  
weet je wat dat voor steen is...?

anatol  
nou –

emilie  
*met een trotse begeerlijke blik.* een zwarte diamant!

anatol  
*staat op.* ah!

emilie  
*nog altijd de blik op de steen gericht.* zeldzaam!

anatol  
*met onderdrukte woede.* waarom... hm... waarom heb je die... bewaard?

emilie  
*kijkt nog steeds naar de steen.* die... die is een kwart miljoen waard!...

anatol  
*schreeuwt.* ah!... *hij gooit de steen in de openhaard.*

emilie  
*schreeuwt.* wat doe je!!... *ze bukt en neemt de tang waarmee ze in het vuur woelt om de steen tevoorschijn te halen.*

anatol  
*bekijkt haar een paar seconden terwijl zij met gloeiende wangen voor de openhaard geknield is, en dan rustig.* hoer. *hij gaat.*

*anatol, max, annie, een kelner.*

*een privé-kamertje bij sacher.*

*anatol, staand bij de deur, geeft de kelner orders. max hangt in een fauteuil.*

max

nou – ben je nou eindelijk eens klaar – ?

anatol

... dadelijk, dadelijk! – dus alles begrepen? – kelner af.

max

*als anatol terug is in het midden van de kamer. en – als ze helemaal niet komt!?*

anatol

hoezo 'helemaal niet!' – het is tien uur! – ze kan er nog helemaal niet zijn!

max

het ballet is allang afgelopen!

anatol

alsjeblijft zeg. – voor ze zich heeft afgeschminkt – en omgekleed! – ik ga er trouwens even naar toe – haar opwachten!

max

verwen haar niet!

anatol

verwennen?! – als je eens wist...

max

ik weet 't, ik weet 't, jij behandelt haar meedogenloos... alsof dat geen manier van verwennen is...

anatol

ik wilde iets heel anders zeggen! – ja... als jij wist...

max

zeg het nou eindelijk eens...

anatol

ik ben in zo'n officiële bui!

max

je wilt je met haar verloven – ?

anatol

o nee, veel ernstiger!

max

je gaat morgen met haar trouwen? –

anatol

nee, wat ben jij oppervlakkig! – met al die uiterlijke rommel heeft de ziel niets te maken. alsof de ziel niet ernstig zou kunnen zijn.

max

dus – jij hebt een tot nog toe onbekend hoekje van je gevoelswereld ontdekt – nou? alsof ze daar iets van zou begrijpen.

anatol

je zit er naast... ik vier heel eenvoudig... het einde!

max

ah!

anatol

afscheidssouper!

max

o...en wat doe ik hier dan – ?

anatol

jij moet onze liefde de ogen dichtdrukken!...

max

geen smakeloze vergelijkingen, alsjeblijft!

anatol

ik stel dit souper al acht dagen uit –

max

dan zal je vandaag wel goede honger hebben...

anatol

... dat wil zeggen... wij hebben iedere avond met elkaar gesoupeerd... deze acht dagen – maar – ik vond het woord niet, het goede! ik durfde het niet... je hebt geen idee hoe zenuwachtig ik ben!

max

waar heb je mij eigenlijk voor nodig? moet ik je souffleren – ?

anatol

je moet er in elk geval zijn – je moet me bijstaan als het nodig is – je moet verzachten – kalmeren – duidelijk maken.

max

zou je me niet eerst vertellen waarom – ?

anatol

met plezier... omdat ze me verveelt!

max

je amuseert je dus met een ander – ?

anatol

ja...!

max

zo... zo...!

anatol

en wat voor een ander!

max

type – ?!

anatol

helemaal geen!... iets nieuws – iets unieks!

max

ach ja... het type zie je altijd pas op het eind...

anatol

stel je een meisje voor – hoe moet ik het zeggen... een driekwartsmaat –

max

toch nog een beetje onder de invloed van het ballet!

anatol

ja... dat kan ik nou eenmaal niet helpen... ze herinnert me aan een ernstige weense wals – sentimentele vrolijkheid... glimlachende schalkse weemoed... dat is haar natuur... een klein, blond, zoet, hoofdje, weet je... zo... nou, het is moeilijk te beschrijven!... je wordt warm en tevreden bij haar... als ik haar een boeketje viooltjes geef staan de tranen haar in de ogen...

max

probeer het eens met een armbandje

anatol

... o mijn lieve vriend – dat gaat niet in dit geval – je vergist je – geloof me... ik zou met haar ook niet graag hier willen souperen... voor haar een eethuis in de voorstad, gemoedelijk – met smakeloze gordijnen en lage ambtenaren aan de tafel ernaast! – ik was de afgelopen avonden steeds in dat soort gelegenheden met haar!

max

wat? – je zei toch net dat je met annie –

anatol

ja, dat is ook zo. ik moest de laatste week iedere avond twee keer souperen: met de een die ik winnen – met de ander die ik kwijt wou... het is me helaas nog geen van beide gelukt.....

max

weet je wat? – breng annie eens naar zo'n eethuis in de voorstad –

en die nieuwe met dat blonde koppie naar sacher... dan gaat het misschien wel!

anatol

jij snapt er niets van omdat jij die nieuwe nog niet kent. dat is de bescheidenheid zelf! – o, ik zeg je – een meisje – je moet haar eens zien als ik een iets betere wijn wil bestellen... wat ze dan doet!

max

tranen in de ogen – hè?

anatol

ze staat het niet toe – onder geen beding, onder geen enkel beding!...

max

dus je drinkt markensdorfer de laatste tijd – ?

anatol

ja... voor tien – dan champagne natuurlijk... c'est la vie!

max

nee... neem me niet kwalijk... zo is het leven niet!

anatol

bedenk je alleen het contrast! – ik heb er tot nu voldoende van genoten! – dit is weer een van die momenten waarin ik voel dat ik diep van binnen een buitengewoon eerlijke natuur heb –

max

zo!... ah!

anatol

ik kan dit dubbelspel niet langer volhouden... ik verlies al mijn zelfrespect...!

max

jij! – ik ben het, ik, ik... speel mij geen komedie voor!

anatol

waarom niet – jij bent het toch... maar in ernst... ik kan geen liefde veinzen als ik niets meer voel!

max

jij veinst alleen daar waar je iets voelt...

anatol

ik heb het annie eerlijk gezegd, meteen – meteen, helemaal aan het begin... toen wij elkaar eeuwige liefde beloofden: weet je, lieve annie – wie van ons op een mooie dag ontdekt dat het afloopt – zegt het de ander zonder omwegen...

max

ah, dat hebben jullie afgesproken toen jullie elkaar eeuwige liefde beloofden... heel goed!

anatol

ik heb het haar vaak herhaald: - wij hebben niet de kleinste verplichting naar elkaar, wij zijn vrij! wij gaan rustig uit elkaar als onze tijd voorbij is – alleen geen bedrog – dat verafschiuw ik!...

max

nou, dan zal het wel heel gemakkelijk gaan – vandaag!

anatol

makkelijk!... nu ik het zeggen moet durf ik niet... het zal haar toch pijn doen... ik kan het huilen niet verdragen. – als ze huilt wordt ik weer opnieuw verliefd – en dan bedrieg ik weer die ander!

max

nee, nee – alleen geen bedrog – dat verafschiuw ik!

anatol

als jij erbij bent zal alles veel ongedwongener zijn!... er gaat een adem van koude, gezonde vrolijkheid van jou uit die het sentiment van het afscheid moet bekoelen!... bij jou huil je niet!...

max

nou, ik ben er in ieder geval – dat is alles wat ik voor je kan doen... haar toespreken? – nee, nee... dat gaat niet – dat zou tegen mijn overtuiging zijn... ik ben een veel te lief mens...

anatol

kijk, lieve max – tot op zekere hoogte zou jij misschien ook kunnen... jij zou haar toch kunnen zeggen dat ze aan mij niet zo bijzonder veel verliest –

max

nou – dat zal wel gaan –

anatol

dat ze honderd andere kan vinden – die mooier – rijker –

max

wijzer –

anatol

nee, nee, – alsjeblieft – niet overdrijven – *kelner opent de deur. annie komt binnen in een regenmantel die ze omgeworpen heeft, witte boa, gele handschoenen draagt ze in de hand, brede opvallende hoed nonchalant opgezet.*

annie

oh – goedenavond!

anatol

goedenavond, annie!... neem me niet kwalijk –

annie

op jou kan je vertrouwen! *gooit haar regenmantel af.* – ik kijk naar alle kanten – rechts – links – niemand.

anatol

het was gelukkig niet ver hiernaartoe!

annie

je moet je woord houden! – goedenavond, max! – *tegen anatol.* nou – je had ondertussen wel kunnen laten serveren...

anatol

*omarmt haar.* heb je geen korset aan? –

annie

zeg – moet ik misschien groot toilet maken – voor jou? – neem me niet kwalijk –

anatol

mij maakt het niet uit – je moet max excuus vragen!

annie

waarom? – die geneert zich niet – die is niet jaloers!... dus... dus... eten – *kelner klopt.* binnen! hij klopt vandaag – anders doet hij dat niet! *kelner komt binnen.*

anatol

serveren! – *kelner af.*

annie

dus je bent vandaag niet naar de opera geweest – ? je hebt niet veel gemist! – alles was vandaag zo slaperig...

max

welke opera was er dan?

annie

ik weet niet... *ze gaan aan tafel zitten.* ik kwam in mijn kleedkamer – toen het toneel op – ik heb me om niets bekommerd... om niets!... ik heb je trouwens iets te zeggen, anatol!

anatol

zo, mijn lief? – iets belangrijks – ?

annie

ja, tamelijk... het zal je misschien verrassen... *de kelner dient op.*

anatol

ik ben heel nieuwsgierig!... ook ik...

annie

nee... wacht even... dat is niets voor hem daar –

anatol

*tegen de kelner.* gaat u... we bellen wel! *kelner af.* en, dus!...

annie  
– ja... mijn lieve anatol... het zal je verrassen... waarom trouwens!  
het zal je helemaal niet verrassen – het mag je niet eens  
verrassen...

max  
salarisverhoging?

anatol  
onderbreek haar toch niet...!

annie  
weet je – lieve anatol... zeg, zijn dat oostender of whitestable?

anatol  
nu praat ze weer over oesters... oostender zijn het!

annie  
dat dacht ik al... ach, ik hou van oesters... dat is toch eigenlijk het  
enige dat je elke dag kan eten!

max  
kan?! – zal! moet!!

annie  
nietwaar! dat zeg ik!

anatol  
jij wilde me toch iets heel belangrijks vertellen – ?

annie  
ja... belangrijk is het zeker – heel belangrijk! – herinner jij je nog  
een bepaalde opmerking?

anatol  
welke – welke? – ik kan toch niet weten welke opmerking je  
bedoelt!

max  
daar heeft hij gelijk in!

annie  
nou, ik bedoel de volgende... wacht... hoe was het ook alweer –  
annie, zei je... wij zullen elkaar nooit bedriegen...

anatol  
ja... ja... en!

annie  
nooit bedriegen!... liever meteen de hele waarheid zeggen...

anatol  
ja... ik bedoelde...

annie  
maar als het te laat is? –

anatol  
wat zeg je?

annie  
oh – het is niet te laat! – ik zeg het je op tijd – nog net op tijd...  
morgen zou het misschien al te laat zijn!

anatol  
ben je gek, annie?

max  
wat?

annie  
anatol, je moet je oesters opeten... anders zeg ik niets... helemaal  
niets!

anatol  
wat betekent dat? – 'je moet' – !

annie  
eten!!

anatol  
je moet iets zeggen... ik verdraag deze manier van grappen niet!

annie  
nou – het was toch afgesproken dat we het elkaar heel rustig zouden  
zeggen – als het eenmaal zover is... en nu is het zover –

anatol  
wat betekent dat?

annie  
dat betekent: dat ik vandaag helaas voor de laatste keer met je  
soupeer!

anatol  
je zal toch wel zo goed zijn – je nader te verklaren!

annie  
het is uit tussen ons – het moet uit zijn...

anatol  
ja... zeg –

max  
dat is uitstekend.  
annie  
wat vind je daar uitstekend aan? – uitstekend of niet – het is nu  
eenmaal zo!

anatol  
mijn lief – ik heb nog steeds niet begrepen... heb je misschien een  
huwelijksaanzoek gekregen...?

annie  
ach, als het dat zou zijn! – dat zou toch geen reden zijn om afscheid  
te nemen.

anatol  
afscheid nemen?!

annie  
ja, het moet eruit. – ik ben verliefd – anatol – verschrikkelijk  
verliefd!

anatol  
en mag ik vragen op wie?

annie  
... alsjeblieft, max – wat lach je?

max  
het is te grappig!

anatol  
laat hem maar... we moeten met elkaar praten, annie! – je bent me  
een verklaring schuldig...

annie  
nou – die geef ik je toch... ik ben op iemand anders verliefd – en ik  
zeg het je zonder omwegen – omdat dat tussen ons zo afgesproken  
was...

anatol  
ja... maar verdomme – op wie dan?!

annie  
ja, lieverd – niet grof worden!

anatol  
ik verlang... ik verlang...

annie  
alsjeblieft, max – bel eens – ik heb zo'n honger!

anatol  
ook dat nog! – honger. honger tijdens zo'n gesprek!

max  
tegen anatol. zij soupeert vandaag voor de eerste keer! *kelner komt  
binnen.*

anatol  
wat wil je?

kelner  
er werd gebeld!

max  
verder serveren! *terwijl de kelner afluimt.*

annie  
ja... catalini gaat naar duitsland... dat is afgesproken...

max  
zo... en laten ze haar zomaar gaan?

annie  
nou... zomaar – dat kan ik eigenlijk niet zeggen.

anatol  
*staat op en loopt de kamer op en neer. waar is dan de wijn?! – jij!... jean!! – het lijkt wel of je slaapt vandaag!*

kelner  
alsjeblijft – de wijn...

anatol  
ik bedoel niet de wijn die op de tafel staat – dat kan je toch wel bedenken! – de champagne bedoel ik! – je weet dat ik hem gelijk in het begin op tafel wil hebben! *kelner af...* ik vraag om opheldering eindelijk!

annie  
je moet van jullie mannen niets geloven, helemaal niets – totaal helemaal niets! – als ik bedenk hoe mooi je dat allemaal voorgespiegeld hebt: als we voelen dat het afloopt dan zeggen we dat en scheiden in vrede –

anatol  
nu ga je me eindelijk –

annie  
dat is nu – zijn vrede!

anatol  
maar lieve schat – je zal toch wel begrijpen dat het me interesseert – wie –

annie  
*slurpt langzaam van de wijn. ah...*

anatol  
drink op... drink op!

annie  
nou, jij kan nog zo lang –

anatol  
anders drink je het in een slok –

annie  
maar lieve anatol – ik neem nu ook afscheid van de bordeaux – wie weet voor hoe lang!

anatol  
verdomme! – wat zeg je toch allemaal!...

annie  
dan zal er geen bordeaux meer zijn... en geen oesters... en geen champagne! *de kelner komt met de volgende gang. – en geen filets aux truffes! – dat is nu allemaal voorbij...*

max  
jesus christus – heb je een sentimentele maag! *de kelner serveert. mag ik je bedienen?*

annie  
dank je wel! zo...

anatol  
*steekt een sigaret aan. –*

max  
eet je niet meer?

anatol  
voorlopig niet! *kelner af...* dus, nu zou ik graag eens willen weten wie de gelukkige is!

annie  
en als ik je zijn naam zeg – dan weet je nog niets –

anatol  
nou – wat voor soort mens is hij? – hoe heb je hem leren kennen? – hoe ziet hij eruit?

annie  
schoon – beeldschoon! – dat is echt alles...

anatol  
nou – en daar neem jij genoeg mee...

annie  
ja – daar zullen geen oesters meer zijn...

anatol  
dat weten we al...

annie  
... en geen champagne!

anatol  
maar, verdomme – hij zal toch nog wel andere eigenschappen hebben dan dat hij geen oesters en champagne voor je kan betalen –

max  
hij heeft gelijk – dat is toch eigenlijk geen beroep...

annie  
nou, wat maakt het uit – als ik van hem hou? – ik doe afstand van alles – het is iets nieuws – iets wat ik nog nooit heb meegemaakt.

max  
maar... slecht eten had anatol je desnoods ook kunnen bieden! –

anatol  
wat is hij? – een winkelbediende? – een schoorsteenveger? – een vertegenwoordiger in petroleum – ?

annie  
zeg – ik laat hem niet beledigen!

max  
zeg dan eindelijk wat hij is!

annie  
een artiest!

anatol  
wat voor een? – waarschijnlijk trapeze? dat is echt wat voor jullie – uit het circus – nou? kunstrijder?

annie  
hou op met schelden! – hij is een collega van mij...

anatol  
dus – een oude bekende?... eentje met wie je al jarenlang dagelijks samen bent – en met wie je mij waarschijnlijk ook al lange tijd bedriegt! –

annie  
dan zou ik je niets gezegd hebben! – ik heb je vertrouwd op je woord – daarom beken ik je alles voor het te laat is!

anatol  
maar – je bent al verliefd op hem – god weet, hoe lang? – en in de geest heb je mij allang bedrogen! –

annie  
dat kan je niet verbieden!

anatol  
je bent een...



max  
anatol!!

anatol  
... ken ik hem? –

annie  
nou – hij kan je niet zijn opgevallen... hij danst in 't koor... maar hij zal opklimmen.

anatol  
sinds wanneer... bevalt hij je – ?

annie  
sinds vanavond!

anatol  
lieg niet!

annie  
het is de waarheid! – vandaag heb ik... gevoeld dat het mijn bestemming is...

anatol  
haar bestemming!... hoor je, max – haar bestemming!!

annie  
ja, zoiets is ook bestemming!

anatol  
hoor je – maar ik wil alles weten – daar heb ik recht op!... op dit moment ben jij nog mijn geliefde!... ik wil weten sinds wanneer deze dingen zich al afspeelden... hoe het begonnen is... wanneer hij gewaagd heeft –

max  
ja... dat moet je ons inderdaad vertellen...

annie  
dat heb je nu van eerlijkheid!... echt – ik had kunnen doen zoals fritzelt met haar baron – die weet nu nog niets – en ze heeft al drie maanden een affaire met een luitenant van het vijfde huzaren!

anatol  
zal er ook wel achterkomen, die baron!

annie  
best mogelijk! maar jij was er niet achtergekomen, nooit! – daar ben ik veel te slim... en jij veel te dom voor! *schenkt een glas wijn in.*

anatol  
wil je ophouden met drinken!

annie  
vandaag niet! – ik wil in een roes raken! – het is sowieso de laatste...

max  
voor acht dagen!

annie  
voor eeuwig! – want bij karel zal ik blijven omdat ik echt van hem hou – omdat hij vrolijk is, ook als hij geen geld heeft – omdat hij mij niet lastig zal vallen – omdat hij een zoete, zoete – lieve man is! –

anatol  
jij hebt je woord niet gehouden! – je bent allang verliefd op hem! – dat is een domme leugen dat van vanavond!

annie  
dan geloof je me niet!

max  
nou, annie... vertel ons toch het verhaal... weet je – helemaal – of helemaal niet! – als je in vrede uit elkaar wil gaan – dan moet je hem toch nog terwille zijn, anatol...

anatol  
dan vertel ik jou ook iets...

annie  
nou... het begon gewoon zo... *kelner komt binnen...*

anatol  
vertel maar – vertel maar... *gaat bij haar zitten.*

annie  
het is nu misschien veertien dagen... of langer, dat hij mij een paar rozen heeft gegeven – bij de uitgang... ik moest erom lachen! – hij zag er heel verlegen uit –

anatol  
waarom heb je daar niets van verteld –

annie  
daarvan? – nou, dan had ik je veel te vertellen gehad! *kelner af.*

anatol  
dus verder – verder!

annie  
toen sloop hij tijdens de repetities steeds zo merkwaardig om me heen – nou – en dat merkte ik – en in het begin ergerde het me – en toen deed het me plezier –

anatol  
zo makkelijk...

annie  
nou... en toen hebben we met elkaar gesproken – en toen beviel alles me zo goed –

anatol  
waar heeft hij dan over gesproken? –

annie  
over van alles en nog wat – hoe ze hem van school hebben gestuurd – en hoe hij ergens in de leer had moeten komen – nou – en hoe het theaterbloed in hem begon te leven...

anatol  
zo... en van dat alles heb ik nooit iets gehoord...

annie  
nou... en toen is uitgekomen dat wij twee, toen we kinderen waren, twee huizen van elkaar af hebben gewoond – we waren burens –

anatol  
ah!! burens! – dat is ontroerend, ontroerend!

annie  
ja...ja... *drinkt.*

anatol  
...verder!

annie  
wat moet er verder dan zijn? – ik heb je alles al verteld! het is mijn bestemming – en tegen mijn bestemming... kan ik niets doen... en... tegen... mijn bestemming... kan... ik... niets... doen...

anatol  
ik wil iets van vanavond weten –

annie  
nou... wat dan – *haar hoofd valt naar beneden.*

max  
ze valt in slaap –

anatol  
maak haar wakker! – haal de wijn bij haar weg!... ik moet weten wat er vanavond gebeurd is – annie – annie!

annie  
vanavond... heeft hij me gezegd – dat hij – van – mij – houdt!

anatol  
en jij –

annie  
ik heb gezegd – dat ik er blij om ben – en omdat ik hem niet bedriegen wil – zeg ik jou – vaarwel.

anatol  
omdat je hem niet bedriegen wilt!! – dus niet om mij – ?... om hem!?

annie  
nou, wat zou dat! – van jou heb ik nooit gehouden.

anatol  
nou goed! – nu heb ik geen gêne meer...!

annie  
zo!?

anatol  
ook ik ben in de aangename positie – afstand te kunnen doen van jouw verdere beminnelijkheden!

annie  
zo... zo!

anatol  
ja... ja... - ik hou allang niet meer van je!... ik hou van iemand anders!

annie  
haha... haha...

anatol  
allang niet meer! – vraag maar aan max! – voor je kwam – heb ik het hem verteld!

annie  
zo... zo...

anatol  
allang niet meer!... en die ander is duizendmaal beter en mooier...

annie  
zo... zo...

anatol  
... het is een meisje waarvoor ik met plezier duizend vrouwen zoals jij weggeef – begrijp je – ?

annie  
*lacht.*

anatol  
lach niet! – vraag max –

annie  
dat is toch komisch! – mij dat nu wijs willen maken –

anatol  
het is waar, zeg ik je – ik zweer je dat het waar is! – ik hou allang niet meer van je!... ik heb niet een keer aan je gedacht terwijl ik met je samen was – en toen ik je kuste bedoelde ik de ander! – de andere! – die ander! –

annie  
nou – dan staan we quitte!

anatol  
dus – jij gelooft?

annie  
ja – quitte! – dat is toch heel mooi!

anatol  
zo? – quitte staan we niet – o nee – helemaal niet! – het is namelijk niet hetzelfde. wat jij beleefd hebt... en ik!... mijn verhaal is iets minder – onschuldig...

annie  
...wat? – wordt ernstig.

anatol  
ja... mijn verhaal klinkt een beetje anders –  
annie  
hoezo is jouw verhaal anders – ?

anatol  
nou – ik – ik heb je bedrogen –

annie  
*staat op.* wat? – wat?!

anatol  
bedrogen heb ik je – zoals je verdient – dag na dag – nacht na nacht – ik kwam van haar wanneer ik je ontmoette – en ik ging naar haar toe wanneer ik je verliet –

annie  
infaam... dat is... infaam!! *gaat naar de kapstok en gooit haar regenjas en boa om.* –

anatol  
je kan bij jullie soort mensen niet genoeg haast maken anders zijn jullie ons voor ....!... nou, gelukkig heb ik geen illusies...

annie  
zie je wel! – ja!!

anatol  
ja... je ziet het, niet waar? nu zie je het!

annie  
dat een man honderdmaal meedogenlozer is dan een vrouw –

anatol  
ja, je ziet het – zo meedogenloos was ik... ja!

annie  
*heeft de boa om de hals geslagen en neemt de hoed en handschoenen in de hand, gaat voor anatol staan* – ja... meedogenloos! – dat... dat zou ik jou toch nooit hebben gezegd! *wil gaan.*

anatol  
wat?! *haar achterna.*

max  
laat haar! – je wilt haar toch niet meer tegenhouden! –

anatol  
'dat'! – wat zou jij mij nooit hebben gezegd? – wat!? dat jij...? dat jij... dat –

annie  
*bij de deur.* nooit zou ik het je hebben gezegd... nooit!... zo meedogenloos kan alleen een man zijn –

kelner  
*komt binnen met een crème.* – oh.

annie  
...wat!? crème brûlée!... zo! –

anatol  
jij durft! –

max  
laat haar toch! – ze moet afscheid nemen van de crème brûlée – voor eeuwig – !

annie  
ja... in vrede! – van de bordeaux, van de champagne – van de oesters – en in het bijzonder van jou, anatol – ! *plotseling weg van de deur met een ordinair lachje, gaat naar de sigarettenschaal, die op de trumeau staat en stopt een handvol sigaretten in de tas.* niet voor mij! – die breng ik – hem! *af.*

anatol  
*haar achterna, blijft bij de deur staan...*

max  
*rustig.* nou... zie je wel... dat ging toch heel gemakkelijk!...

anatol, max, else.  
de kamer van anatol.

max  
zo... ben ik toch nog met je mee naar boven gegaan!

anatol  
blijf nog even.

max  
stoort ik niet?

anatol  
als je blijft, blijf! ik heb helemaal geen zin om alleen te zijn – en wie weet of ze überhaupt wel komt!

max  
ah!

anatol  
zeven van de tien keer wacht ik te vergeefs!

max  
ik zou dat niet uithouden!

anatol  
en soms moet je in smoesjes geloven – ach, ze zijn zelfs waar.

max  
alle zeven keer?

anatol  
weet ik veel!... echt, er is niets verschrikkelijker dan de minnaar te zijn van een getrouwde vrouw!

max  
nou... haar echtgenoot bijvoorbeeld zou ik nog minder graag zijn!

anatol  
dit duurt nu al – hoe lang nu? – twee jaar – ach wat! – meer! – met carnaval was het al zo lang – en dit is nu al de derde 'lente van onze liefde'...

max  
wat heb je toch!

anatol  
heeft zich nog overjas aan en wandelstok in een fauteuil gegooid. – ach, ik ben moe – ik ben zenuwachtig, ik weet niet wat ik wil...

max  
ga op reis!

anatol  
waarom?

max  
om sneller aan het eind te zijn!

anatol  
wat betekent dat – het eind!?

max  
ik heb je al eerder zo gezien – de laatste keer, weet je nog, toen jij maar niet kon besluiten een of ander dom ding te dumpen dat je pijn werkelijk niet waard was

anatol  
denk je dat ik niet meer van haar hou...?

max  
o! dat zou voortreffelijk zijn... in dat stadium heb je geen pijn meer!... nu maak je iets veel ergers mee dan de dood – het doorgaan.

anatol  
echt iets voor jou om het zo aangenaam te verwoorden! – maar je hebt gelijk – het is de doodstrijd!

max  
het biedt troost om het hardop te zeggen. we hebben helemaal geen filosofie nodig! – het is helemaal niet nodig ons in het grote algemene te verdiepen, – het is al genoeg om dit speciale geval heel diep tot in zijn meest verborgen kiem te doorzien.

anatol  
een heel matig plezier adviseer je mij.

max  
ik dacht maar wat. – ik heb de hele middag al moeten aanzien, in het park al, dat je zo bleek en verveeld was als maar zijn kon.

anatol  
ze zou vandaag gaan rijden.

max  
maar je was blij dat haar wagen ons niet tegemoet kwam omdat je die glimlach niet meer hebt waarmee je haar twee jaar geleden begroette.

anatol  
staat op. hoe komt dat toch! – zeg me, hoe komt dat toch – ? – staat mij dat dan weer te wachten – dat langzame, trage, onzegbaar treurige uitdoven? – je hebt er geen idee van hoe ik daarvoor huiver.

max  
daarom zeg ik: ga op reis! – of heb de moed haar de hele waarheid te zeggen.

anatol  
wat dan? en hoe?

max  
nou, heel simpel: dat het uit is.

anatol  
op dat soort waarheid zou ik niet trots zijn, dat is alleen maar de meedogenloze oprechtheid van vermoede leugenaars.

max  
natuurlijk! jullie verbergen liever met duizend listen voor elkaar dat je niet meer dezelfde bent die je was, dan dat je besluit snel uit elkaar te gaan. waarom toch?

anatol  
omdat we er niet in geloven. omdat midden in deze leegte van de doodstrijd duizenden bloeiende, vreemde momenten zijn waarin alles mooier is dan ervoor...! nooit hebben we een groter verlangen naar geluk dan in de laatste dagen van een liefde – en als er een of andere stemming, een of andere roes, een of ander 'niets' verschijnt dat zich verkleedt als het geluk, dan willen we niet achter het masker kijken... dan komen de momenten van schaamte omdat je geloofde dat al die zoetheid voorbij was – dan vraag je voor van alles vergiffenis aan elkaar, zonder het in woorden te zeggen. je bent uitgeput van de doodsangst – en dan is plotseling het leven er weer – gloeiender, vuriger dan ooit – en bedriegelijker dan ooit! –

max  
vergeet alleen een ding niet: het einde begint vaak eerder dan we vermoeden! – vaak begint het geluk al bij de eerste kus te sterven. – weet je dan niet dat ernstig zieken zichzelf voor gezond houden tot op het laatste moment – ?

anatol  
tot die gelukkigen behoort ik niet! – dat staat vast! – ik ben altijd een hypochonder in de liefde geweest... waarschijnlijk zijn mijn gevoelens lang niet zo ziek als ik geloof – en dat is veel ergers! – soms lijkt het zelfs alsof de duivel in me zit... alleen bij mij kijkt hij naar binnen, en mijn beste gevoelens kwijnen voor hem weg.

max  
dan moet je ook een duivelse trots hebben.

anatol  
ach nee, ik benijd die anderen! die gelukkigen, voor wie ieder stukje leven een overwinning is! – ik moet me altijd voornemen iets vol te houden, - ik stop, ik overleg, ik pauzeer, ik sleep alles met me mee – ! die anderen overwinnen spelend terwijl ze het beleven... het is voor hen een en het zelfde.

max  
benijd ze niet, anatol – ze overwinnen niet, ze gaan alleen voorbij!

anatol  
is dat niet het geluk – ? – het geheim van afscheid is dat merkwaardige schuldgevoel dat zo'n pijn doet. daar hebben zij tenminste geen last van.

max  
welke schuld dan? –

anatol  
hadden we niet de verplichting de eeuwigheid die we ze beloofden, in die paar jaren of uren waarin we ze liefhadden waar te maken? en we konden het nooit! nooit! – met dit schuldbewustzijn scheiden we van ze allemaal – onze melancholie is niets anders dan een stille bekentenis. dat is onze laatste eerlijkheid! –

max  
soms ook onze eerste...

anatol  
en dat doet allemaal zo'n pijn. –

max  
mijn lieve vriend, voor jou zijn deze langdurende verhoudingen helemaal niet goed... je hebt een te fijne neus -

anatol  
hoe moet ik dat opvatten?

max  
het heden sleept altijd een zware last van onverwerkt verleden met zich mee. en nu beginnen de eerste jaren van je liefde alweer te verrotten, zonder dat je ziel de wonderbaarlijke kracht had het volledig te verwerken. – wat is het natuurlijke gevolg – ? – dat ook om de meest gezonde en meest bloeiende uren van het heden een lucht hangt van verrotting – die de atmosfeer van je leven nu reddeloos vergiftigt.

anatol  
't zal wel zo zijn.

max  
en daarom is deze chaos van toen en nu en later in jou, het zijn voortdurend onduidelijke overgangen! wat geweest is wordt voor jou geen simpel onverzettelijk feit, dat zich van de stemmingen losweekt waarin jij het ervaren hebt – nee, de stemmingen blijven eroverheen liggen, ze worden bleker en verwelken – en sterven af.

anatol  
ja. en uit deze atmosfeer stijgen pijnlijke dampen op die door mijn beste momenten heen trekken. – ik zou me zelf in veiligheid willen brengen.

max  
ik merk tot mijn grootste verbazing dat niemand eronderuit kan eens iets zeer banaals te moeten zeggen!... wees sterk, anatol – word gezond!

anatol  
je lacht zelf terwijl je het uitspreekt!... het is mogelijk dat ik die gave zou hebben! – maar er ontbreekt mij iets veel belangrijkers – het verlangen! – ik voel wat ik zou verliezen als ik op een mooie dag zou merken dat ik sterk was!... er zijn heel veel ziektes maar slechts één gezondheid –!... je bent altijd even gezond als iedereen – maar je kan heel anders ziek zijn!

max  
dat is ijdelheid?

anatol  
wat dan nog? – jij zal wel weer heel zeker weten dat ijdelheid een gebrek is, nietwaar?

max  
ik concludeer gewoon uit alles dat je niet op reis wilt.

anatol  
misschien ga ik op reis – ja, goed! – maar ik moet mezelf ermee verrassen – het mag geen voornemen zijn – het voornemen bederft

alles! – dat is het verschrikkelijke van die dingen, dat je – je koffer moet pakken, een wagen moet laten halen – en hem moet zeggen – naar het station!

max  
daar zorg ik wel voor! *anatol snel naar het raam en kijkt naar buiten.* wat heb je toch? –

anatol  
niets...

max  
... ach ja... ik vergat helemaal. – ik ga al.

anatol  
...kijk – op dit moment –

max  
... ?

anatol  
lijkt het weer of ik haar aanbid.

max  
daar is een hele eenvoudige verklaring voor, namelijk: dat je haar werkelijk aanbidt – op dit moment!

anatol  
tot ziens, dus – bestel de wagen nog maar niet!

max  
wees nou niet zo overmoedig! – de sneltrein naar triëst vertrekt pas over vier uur – en je bagage kan je achterna worden gestuurd!

anatol  
dank je wel!

max  
*bij de deur.* ik kan onmogelijk weggaan zonder aforisme!

anatol  
nou?

max  
de vrouw is een raadsel!

anatol  
oh!!!

max  
laat me even uitspreken! de vrouw is een raadsel: - zegt men! wat voor raadsel zouden wij voor de vrouw zijn als ze slim genoeg was om over ons na te denken?

anatol  
bravo, bravo!

max  
*buigt en gaat af...*

anatol  
*een tijdje alleen, loopt de kamer op en neer, gaat bij het raam zitten, rookt een sigaret. de klanken van een viool klinken van een verdieping hoger – pauze – voetstappen op de overloop. anatol wordt oplettend, staat op, legt de sigaret in een asbak, en komt de binnenkomende, zwaar gesluierde else tegemoet. eindelijk! –*

else  
het is al laat... ja, ja! ze doet hoed en sluier af. ik kon niet vroeger – onmogelijk! –

anatol  
had je me niet iets kunnen laten weten? – het wachten maakt me zenuwachtig! – maar – je blijft?

else  
niet lang, engel – mijn man –

anatol  
*wendt zich knorrig af.*

else  
zie je – nou doe je 't weer! – ik kan er toch niets aan doen!

anatol  
nu ja – je hebt gelijk! – het is nu eenmaal zo – men moet zich schikken... kom mijn schat – hier!... ze *gaan naar het raam*.

else  
iemand zou me kunnen zien! –

anatol  
het is toch donker – en het gordijn verbergt ons! het is zo ergerlijk dat je niet lang kan blijven! – ik heb je al twee dagen niet gezien! – en de laatste keer waren het ook maar een paar minuten!

else  
hou je dan van mij – ?

anatol  
ach, dat weet je toch – jij bent alles, alles voor mij!... altijd met jou samen zijn –

else  
ik ben ook graag bij jou! –

anatol  
kom... *trekt haar naast zich in de fauteuil* – je hand! *brenkt haar hand naar zijn lippen*. hoor je die ouwe daar boven spelen? – mooi – niet waar – ?

else  
mijn schat!

anatol  
ach ja – zo met jou aan het comomeer... of in venetië –

else  
daar was ik op mijn huwelijksreis –

anatol  
*met verbeterd ergernis*. moet je dat nu zeggen?

else  
maar ik hou toch alleen van jou. heb alleen van jou gehouden! nooit van een ander – en helemaal niet van mijn man! –

anatol  
*de handen vouwend*. alsjeblieft! – kan je niet een seconde doen alsof je niet getrouwd bent? – geniet toch van de bekoorlijkheid van deze minuut – wij twee alleen op de wereld... *klokslagen*.

else  
hoe laat – ?

anatol  
else, else – vraag niet! – vergeet dat er een ander is – je bent toch bij mij!

else  
*liefdevol*. heb ik niet genoeg voor je vergeten? –

anatol  
mijn schat – *kust haar hand* –

else  
mijn lieve anatol –

anatol  
*zacht*. wat nu weer, else – ?

else  
*geeft met een handbeweging en glimlachend aan dat ze moet gaan*.

anatol  
je bedoelt?

else  
ik moet gaan!

anatol  
je moet?

else  
ja.

anatol  
moet – ? nu – nu – ? ga dan! *verwijdert zich van haar*.

else  
met jou kan je niet praten –

anatol  
met mij kan je niet praten! *loopt de kamer op en neer* – begrijp je niet dat dit leven me razend maakt? –

else  
dat is mijn dank!

anatol  
dank, dank! – dank waarvoor? – heb ik je niet net zo veel gegeven als jij mij? – hou ik minder van jou dan jij van mij – maak ik jou minder gelukkig dan jij mij? – liefde – waanzin – pijn – ! maar dankbaarheid? – hoe komt dat domme woord hier?

else  
dus helemaal geen – klein beetje dank verdienen ik? – ik die alles voor jou heb opgeofferd?

anatol  
opgeofferd? – ik wil geen offer – en als het er eentje was, dan heb je mij nooit lief gehad.

else  
ook dat nog?... ik heb hem niet lief – ik die mijn man voor hem bedrieg – ik, ik – heb hem niet lief!

anatol  
dat heb ik toch niet gezegd!

else  
o, wat heb ik gedaan!

anatol  
*blijft voor haar staan*. o, wat heb ik gedaan! – deze voortreffelijke opmerking ontbrak er net nog aan! – wat jij hebt gedaan? ik zal het je zeggen... jij was zeven jaar geleden een domme bakvis – toen ben je met een man getrouwd omdat je nou eenmaal trouwen moet. – toen heb je je huwelijksreis gemaakt... je was gelukkig... in venetië –

else  
nooit! –

anatol  
gelukkig – in venetië – aan het comomeer – en er was ook liefde – op sommige momenten tenminste.

else  
nooit!

anatol  
wat? – heeft hij je niet gekust – niet omarmd? – was je niet zijn vrouw? – toen kwamen jullie terug – en het begon je te vervelen – natuurlijk – want je bent mooi – elegant – en een vrouw – ! en hij is heel gewoon een domkop! – toen kwamen de jaren van koketterie... van koketterie alleen, neem ik aan! – voor mij had je nog nooit iemand bemind, zei je. nou, het is niet te bewijzen – maar ik neem het aan, omdat ik het tegendeel onaangenaam zou vinden.

else  
anatol! koket! ik! –

anatol  
ja... koket! wellustig en leugenachtig tegelijkertijd!

else  
was ik dat? –

anatol  
ja... jij! – toen kwamen de jaren van strijd – je aarzelde! – zal ik dan nooit mijn romance beleven? – jij werd steeds mooier – je man steeds saaiër, dommer, lelijker...! uiteindelijk moest het gebeuren – en je nam een minnaar. en deze minnaar was ik toevallig!

else  
toevallig... jij!

anatol  
ja, toevallig ik – als ik het niet was – dan was het wel een ander geweest! – je voelde je ongelukkig in je huwelijk of niet gelukkig genoeg – en wilde bemind worden. je hebt een beetje met me geflirt, hebt over 'grande passion' gebazeld – en op een mooie dag, toen je een van je vriendinnen bekeek die in een wagen voorbijreed, of misschien een kokette die in een loge naast jullie zat, heb je bij jezelf gedacht: waarom mag ik ook niet mijn pleziertjes hebben! – en toen ben je mijn minnares geworden! – dat heb je gedaan! – dat is alles! – en ik zie niet in waarom jij grote woorden gebruikt voor dit kleine avontuurtje.

else  
anatol – anatol! – avontuurtje?! –

anatol  
ja!

else  
neem terug wat je gezegd hebt – ik bezweer je! –

anatol  
wat heb ik dan terug te nemen – wat is het dan voor jou – ?

else  
jij gelooft het echt!

anatol  
ja!

else  
nou – dan moet ik gaan!

anatol  
ga – ik hou je niet tegen! *pauze*.

else  
je stuurt me weg? –

anatol  
ik – stuur je weg – twee minuten geleden zei je nog 'ik moet weg'!

else  
anatol – ik moet het ook – ! zie je dat dan niet –

anatol  
else!

else  
wat?

anatol  
else – hou je van mij – ? dus jij zegt –

else  
ik zeg het – in hemelsnaam – wat voor bewijzen verlang je eigenlijk van mij – ?

anatol  
wil je het weten – ? goed! – misschien zou ik kunnen geloven dat je van me houdt...

else  
misschien? – wat zeg je toch allemaal vandaag!

anatol  
hou je van mij – ?

else  
ik aanbid je –

anatol  
blijf bij mij!

else  
wat? –

anatol  
vlucht met mij – ja? – met mij – naar een andere stad – in een andere wereld – ik wil met jou alleen zijn !

else  
waar heb je het over – ?

anatol  
waar ik het over heb – ? het enige natuurlijke – ja! hoe kan ik je nu laten gaan – naar hem – hoe heb ik het ooit kunnen doen? – ja – hoe krijg je het eigenlijk over je hart – jij! die mij aanbidt! – hoe? weg uit mijn armen, door mijn kussen verzegend, kom je terug in dat huis dat je vreemd is geworden sinds je de mijne bent? – nee – nee - wij hebben ons erin geschikt – wij hebben er niet aan gedacht hoe afschuwelijk het is! het is toch onmogelijk dat we zo verder kunnen leven – else, else, jij gaat met me mee! – nu... je zwijgt – else! naar sicilië... waarheen je wilt – over de oceaan voor mijn part – else!

else  
wat zeg je toch?

anatol  
niemand meer tussen jou en mij – over zee, else! – en we zullen alleen zijn –

else  
over de oceaan – ?

anatol  
waarheen je wilt!...

else  
mijn lieve, dierbare... jongen toch...

anatol  
aartzel je – ?

else  
kijk, liefste – waar hebben wij dat eigenlijk voor nodig – ?

anatol  
wat?

else  
weggaan – dat is toch helemaal niet nodig... wij kunnen elkaar toch ook in wenen bijna zo vaak zien als we maar willen –

anatol  
bijna zo vaak als we maar willen. – ja, ja... wij ...hebben 't helemaal niet nodig...

else  
dat zijn fantasieën...

anatol  
... je hebt gelijk... *pauze*.

else  
... boos – ? *klokslagen*.

anatol  
je moet gaan!

else  
... in 's hemelsnaam – is het al zo laat...!

anatol  
nou – ga toch...

else  
tot morgen – ik ben er al om zes uur!

anatol  
...zoals je wilt!

else  
kus je me niet – !

anatol  
o ja...

else  
ik zal het wel weer goedmaken... morgen! –

anatol  
*brengt haar naar deur. vaarwel!*

else  
*bij de deur. nog een kus!*

anatol  
waarom niet – hier! *hij kust haar, ze gaat. anatol terug in de kamer.*  
met deze kus heb ik haar gemaakt tot wat ze is... een van de velen!  
*hij huivert. dom, dom...!*

## huwelijksochtend van anadol

anadol, max, ilona, franz.

smaakvol ingerichte vrijgezellenkamer.

anadol

komt in ochtendkledij op z'n tenen uit de kamer links en doet de deur zachtjes dicht. hij gaat op een chaise longue zitten en drukt op een knop, de bel gaat.

franz

komt van rechts en gaat zonder anadol op te merken naar de deur links.

anadol

merkt het eerst niet, loopt hem dan achterna en belet hem de deur te openen. waarom sluip je zo? ik heb je helemaal niet gehoord!

franz

wat wenst meneer?

anadol

thee!

franz

jawel. af.

anadol

zachtjes, idioot! kan je niet zachter lopen. loopt op zijn tenen naar de deur links, opent de deur een klein beetje. ze slaapt!... ze slaapt nog altijd! sluit de deur.

franz

komt binnen met de samowar. twee kopjes, meneer?

anadol

jawel! er wordt gebeld. ga eens kijken! wie kan dat zijn zo vroeg? franz af. ik ben vandaag absoluut niet in de stemming om te trouwen. ik zou het graag willen afzeggen.

franz

opent de deur rechts, max komt binnen.

max

hartelijk. mijn lieve vriend!

anadol

sst... stil!... nog een kopje, franz!

max

er staan toch al twee kopjes!

anadol

nog een kopje, franz – en wegwezen. franz af. zo... mijn lieve vriend, wat brengt jou om acht uur 's ochtends hier bij mij?

max

het is tien uur!

anadol

dus wat brengt je om tien uur 's ochtends hier?

max

mijn vergeetachtigheid.

anadol

zachtjes...

max

waarom? ben je zenuwachtig?

anadol

ja, nogal

max

vandaag zou je niet zenuwachtig moeten zijn.

anadol

nou wat wil je?

max

zoals je weet ben ik vandaag getuige bij je bruiloft, jouw charmante nichtje alma is mijn dame!

anadol

toonloos. terzake.

max

nou – ik ben vergeten een boeket te bestellen en weet op dit moment niet wat voor jurk alma zal dragen. zal ze in het wit, rose, blauw of groen verschijnen?

anadol

geërgerd. in geen geval groen!

max

hoezo in geen geval groen?

anadol

mijn nicht draagt nooit groen.

max

gepikeerd. dat kan ik toch niet weten.

anadol

geërgerd. schreeuw niet zo!

max

dus jij weet helemaal niet wat voor kleur ze vandaag zal dragen?

anadol

rose of blauw!

max

dat zijn twee heel verschillende dingen.

anadol

ach, rose of blauw, dat is toch onbelangrijk!

max

maar voor mijn boeket is dat helemaal niet onbelangrijk!

anadol

bestel er twee, kan je die andere in je knoopsgaatje steken!

max

ik ben hier niet gekomen om jouw slechte grappen aan te horen.

anadol

ik zal vandaag om twee uur een nog slechtere maken!

max

jij bent goed gehumeurd op je huwelijksochtend

anadol

ik ben zenuwachtig!

max

je verzwijgt iets voor me.

anadol

niets!

ilona

haar stem uit de slaapkamer. anadol!

max

kijkt anadol verrast aan.

anadol

excuseer me een moment. gaat naar de slaapkamer, max kijkt hem met wijd open ogen na, anadol kust ilona bij de deur zonder dat max het kan zien, sluit de deur en gaat weer naar max.

max

verontwaardigd. zoiets doe je niet!

anadol

luister, lieve max, en oordeel dan.



max  
ik hoor de stem van een vrouw en oordeel: jij begint al vroeg je vrouw te bedriegen!

anatol  
ga zitten en luister naar me, dan zal je wel anders praten.

max  
nooit. ik ben geen spiegel van de deugd, maar zoiets...!

anatol  
wil je niet naar me luisteren?

max  
vertel! maar snel, ik moet nog naar je huwelijk. ze *gaan* zitten.

anatol  
*treurig*. ach ja!

max  
*ongeduldig*. dus.

anatol  
dus... dus gisteren was het feestje van de avond voor de bruiloft bij mijn aanstaande schoonouders.

max  
weet ik, ik was er ook!

anatol  
ja inderdaad, jij was er ook. er waren sowieso een heleboel mensen daar! iedereen was vrolijk, dronk champagne, er werd getoost...

max  
ik ook... op je geluk!

anatol  
ja, jij ook... op mijn geluk! *geeft hem een hand*. dank je wel.

max  
heb je gisteren al gezegd.

anatol  
iedereen was heel vrolijk tot middernacht...

max  
is me bekend.

anatol  
een moment dacht ik dat ik gelukkig was.

max  
na je vierde glas champagne.

anatol  
*treurig*. nee – pas na het zesde... het is *treurig*, en ik kan het nauwelijks begrijpen.

max  
we hebben er genoeg over gesproken.

anatol  
die jongen was er ook van wie ik zeker weet dat hij de jeugdliefde van mijn bruid was.

max  
ach, de jonge ralmen.

anatol  
ja – een dichter geloof ik. eentje die er voor bestemd lijkt wel de eerste liefde van veel meisjes te zijn maar van geen een de laatste.

max  
ik zou er de voorkeur aan geven als je *terzake* kwam.

anatol  
het kon me eigenlijk niets schelen. in wezen lachte ik om hem... om middernacht ging iedereen uit elkaar. ik nam met een kus afscheid van mijn bruid. zij kustte mij ook... koeltjes... toen ik de trap naar beneden liep huiverde ik.

max  
aha...

anatol  
bij de poort werd mij nog geluk gewenst. oom eduard was dronken en omhelsde me. een meester in de rechten zong een studentenlied. de jeugdliefde, de dichter bedoel ik, verdween met opgezette kraag in een zijstraatje. iemand maakte een grap. dat ik nu waarschijnlijk de rest van de nacht onder het raam van mijn geliefde zou drentelen. ik glimlachte honend... het begon te sneeuwen. iedereen verdween langzamerhand... ik stond alleen...

max  
*betreurend* hm...

anatol  
*hartelijker*. ja, ik stond alleen op straat – in de koude winternacht, terwijl de sneeuw in grote vlokken om me heen dwarrelde. het was in zekere zin... walgelijk.

max  
alsjeblijft – zeg nou eindelijk waar je naar toe ging?

anatol  
ik moest er naar toe... naar het balsmasqué

max  
ah!

anatol  
ben je verbaasd – ?

max  
de rest kan ik zelf wel bedenken.

anatol  
toch niet, mijn vriend – – toen ik daar zo stond in de koude winternacht -

max  
huiverend...!

anatol  
bevriezend. een geweldig verdriet overviel me, dat ik van nu af aan geen vrij man meer ben, dat ik mijn zoete, fantastische vrijgezellenleven voor eeuwig vaarwel moet zeggen! de laatste nacht, zei ik tegen mezelf, dat je thuis kan komen zonder dat gevraagd je wordt: waar was je...? de laatste nacht van de vrijheid, het avontuur... misschien van de liefde!

max  
oh!

anatol  
en zo stond ik midden tussen de mensen. om mij heen ruisten zijden en satijnen japonnen, gloeiden ogen, knikten maskers, geurden blanke, glanzende schouders – het hele carnaval ademde en draaide. ik stortte mij in de drukte. ik moest het opzuigen, moest er een bad in nemen!...

max  
*terzake*... we hebben geen tijd.

anatol  
ik werd door de menigte meegenomen, en zoals ik mij eerst bedwelmd had met champagne, werd ik nu dronken van alle parfums die om me heen borrelden. het stroomde bij me naar binnen. voor mij, ja voor mij persoonlijk was het carnaval een afscheidsfeest.

max  
ik wacht op de derde roes...

anatol  
toen kwam... de roes van het hart...!

max  
de zintuigen!

anatol  
van het hart...! nou ja, de zintuigen... herinner je je katharine...?

max  
luid. oh, katharine...

anatol  
sst...

max  
wijst op de slaapkamerdeur. ach... is zij het?

anatol  
nee – zij is het juist niet. maar ze was er wel – en een charmante  
brunette, van wie ik de naam niet noem... en dan de kleine blonde  
lizzie van theodor – maar theodor was er niet – enzovoorts. ik  
herkende ze allemaal ondanks hun maskers – aan hun stem, aan hun  
manier van lopen, aan een of andere beweging, maar vreemd...  
eentje herkende ik niet meteen. ik achtervolgde haar of zij mij. haar  
figuur kwam me zo bekend voor. in ieder geval kwamen we elkaar  
voortdurend tegen. bij de fontein, bij het bufet, naast de  
toneelloge... voortdurend! uiteindelijk pakte ze mijn arm, en ik  
wist wie ze was! *naar de slaapkamerdeur wijzend.* zij.

max  
een oude bekende?

anatol  
maar max, heb je nog steeds geen vermoeden? je weet toch wat ik  
haar zes weken geleden verteld heb toen ik me verloofde... het  
oude sprookje: ik ga op reis, straks kom ik weer terug, ik zal je  
eeuwig liefhebben.

max  
ilona...?

anatol  
sst...

max  
niet ilona...?

anatol  
jawel – maar stil nu even! je bent dus weer terug, fluistert ze in  
mijn oor. ja, antwoord ik slagvaardig. wanneer gekomen? – vanavond.  
– waarom niet eerder geschreven? – geen postverbinding. – waar  
dan? – 'n onmogelijk dorp. – maar nu...? – gelukkig weer hier, trouw  
geweest. – ik ook – ik ook – zaligheid, champagne en weer zaligheid.  
–

max  
en weer champagne.

anatol  
nee – geen champagne meer. – ach, toen we in de wagen naar huis  
reden... zoals vroeger. ze leunde tegen mijn borst. nu zullen we  
nooit meer van elkaar scheiden – zei ze...

max  
staat op. word wakker, mijn vriend, en zorg dat je er een eind aan  
maakt.

anatol  
nooit scheiden – – – staat op. en vandaag om twee uur trouw ik!

max  
met een ander.

anatol  
ja, je trouwt altijd met een ander.

max  
kijkt op de klok. ik geloof dat het de hoogste tijd is. typerende  
beweging, dat anatol ilona moet wegwerken.

anatol  
ja, ja, ik zal zien of ze klaar is. blijft bij de deur staan, draait zich om  
naar max. is het eigenlijk niet verdrietig?

max  
het is immoreel.

anatol  
ja, maar ook verdrietig..

max  
ga nou eindelijk.  
anatol  
naar de deur van de zijkamer.

ilona  
steekt haar hoofd naar buiten, komt in een elegante domino naar  
binnen. 't is max maar!

max  
buigt. 't is max maar.

ilona  
en jij zegt me helemaal niets – ik dacht dat er vreemden waren  
anders was ik allang bij jullie geweest. hoe gaat het met je, max. wat  
zeg je van die pummel?

max  
ja, dat is hij.

ilona  
zes weken huil ik om hem... hij was... waar was je ook alweer?

anatol  
met een grote handbeweging. daar waar – –

ilona  
heeft hij jou ook niet geschreven? maar nu heb ik hem weer. *hem  
bij zijn arm nemend.* nu niet meer reizen... niet meer scheiden.  
geef me een kus!

anatol  
maar...

ilona  
ach, 't is max maar. *kust anatol.* maar wat trek je een gezicht!... ik  
zal jullie een kopje thee inschenken en mezelf ook, als 't mag.

anatol  
graag...

max  
lieve ilona, ik kan helaas de uitnodiging om met je te ontbijten niet  
aannemen... en ik begrijp ook niet...

ilona  
wat begrijp je niet?

max  
anatol moet eigenlijk ook...

ilona  
wat moet anatol – ?

max  
jij moet eigenlijk al – –

ilona  
wat moet hij?

max  
jij moet al gekleed zijn!

ilona  
ach, doe niet zo belachelijk, max, wij blijven thuis vandaag, wij  
verroeren ons niet...

anatol  
lief kind, dat zal helaas niet mogelijk zijn...

ilona  
oh, dat zal wel mogelijk zijn.

anatol  
ik ben uitgenodigd...

ilona  
schenkt thee in. zeg 't af.

max  
hij kan het niet afzeggen.

anatol  
ik ben op een bruiloft uitgenodigd.

max  
geeft hem een bemoedigend teken.

ilona  
ach, dat is toch heel onbelangrijk.

anatol  
het is niet heel onbelangrijk – want ik ben om zo te zeggen  
bruidsjonker.

ilona  
en je dame dan, houdt ze van je?

max  
dat is toch een bijzaak.

ilona  
maar ik hou van hem, en dat is de hoofdzaak... praat er toch niet  
steeds doorheen!

anatol  
kind... ik moet weg.

max  
ja, hij moet weg – geloof hem – hij moet weg.

anatol  
je moet me een paar uurtjes vrij geven.

ilona  
ga nu alsjeblieft zitten.. hoeveel suikerklontjes, max?

max  
drie.

ilona  
jij...?

anatol  
het is echt de hoogste tijd.

ilona  
hoeveel klontjes?

anatol  
dat weet je toch... altijd twee klontjes –

ilona  
room, rum?

anatol  
rum – dat weet je toch ook!

ilona  
rum en twee klontjes suiker, hij heeft principes!

max  
ik moet gaan!

anatol  
zacht. laat je me alleen?

ilona  
je moet je thee opdrinken, max!

anatol  
kind, ik moet me nu omkleden – !

ilona  
in godsnaam – wanneer is dan die ongelukkige bruiloft?

max  
twee uur.

ilona  
ben jij ook uitgenodigd

max  
ja!

ilona  
ook bruidsjonker?

anatol  
ja... hij ook.

ilona  
wie trouwen er eigenlijk?

anatol  
je kent hem niet.

ilona  
hoe heet hij dan? dat zal toch geen geheim zijn.

anatol  
het is een geheim.

ilona  
wat?

anatol  
het huwelijk vindt in het geheim plaats.

ilona  
met bruidsjonkers en bruidsmisjes? dat is toch onzin!

max  
alleen de ouders mogen niets weten.

ilona  
van de thee slurpend, rustig. hij liegt.

max  
och alsjeblieft.

ilona  
god weet waar jullie uitgenodigd zijn vandaag!... daar komt niets van  
in – jij kan natuurlijk gaan waar je wilt, lieve max – maar hij daar  
blijft.

anatol  
onmogelijk, onmogelijk. ik kan toch niet ontbreken op de bruiloft  
van mijn beste vriend.

ilona  
moet ik hem vrij geven?

max  
beste, beste ilona – je moet –

ilona  
in welke kerk vindt de huwelijksvoltrekking plaats?

anatol  
waarom vraag je dat?

ilona  
ik wil komen kijken.

max  
maar dat gaat niet...

ilona  
waarom niet?

anatol  
omdat de huwelijksvoltrekking in een heel... heel onderaards  
heilighdom plaatsvindt.

ilona  
er gaat toch wel een weg naar toe?

anatol  
nee... dat wil zeggen – er gaat natuurlijk wel een weg naar toe.

ilona  
ik zou graag je dame zien, anatol. ik ben namelijk jaloers op deze

dame. – er zijn verhalen van bruidsjonkers die naderhand met hun dame zijn getrouwd. en begrijp je, anatol – ik wil niet dat je trouwt.

anatol  
*hem naar de deur begeleidend.* wat moet ik doen?

max  
wat zou je dan doen... als hij zou trouwen?

max  
bekennen.

ilona  
*heel rustig.* ik zou de trouwerij verstieren.

anatol  
onmogelijk.

anatol  
zo? –

max  
nou, ik kom in ieder geval terug zodra ik kan –

max  
en hoe dan?

anatol  
alsjeblieft – ja!

ilona  
ik weet het nog niet zeker. waarschijnlijk een groot schandaal voor de kerkdeur.

max  
en mijn kleur...?

max  
dat is triviaal.

anatol  
blauw of rood – – vermoed ik – – het ga je goed –

ilona  
oh, ik zou wel een nieuwe nuance vinden.

max  
adieu, ilona – – *zacht.* over een uur ben ik weer terug!

max  
bijvoorbeeld?

anatol  
*in de kamer terug.*

ilona  
ik zou tegelijkertijd met de bruid aankomen – met een mirtekranen – dat zou toch origineel zijn?

anatol  
*stort zich in zijn armen.* eindelijk! oh, ik ben zo gelukkig. –

max  
nogal – *staat op* – ik moet nu gaan... adieu, anatol!

anatol  
*mechanisch.* mijn engel.

anatol  
ilona  
koel ben je.

anatol  
ik zeg toch net: mijn engel.

franz  
*komt binnen met een boeket.* de bloemen, meneer.

ilona  
moet je nu echt naar die stomme bruiloft?

ilona  
wat voor bloemen?

anatol  
in alle ernst, ilona, ik moet.

franz  
*kijkt ilona mat verbaasde en vertrouwelijke blik aan...* de bloemen, meneer.

ilona  
weet je wat, ik kan je naar het huis van je dame brengen...

ilona  
nog altijd, franz! *franz af.* je wilde hem er toch uitgooien?

anatol  
wat is dat voor idee. vanavond zien we elkaar weer, jij moet toch naar het theater.

max  
dat is soms heel moeilijk.

ilona  
ik zeg 't af.

anatol  
heeft een boeket in zijdepapier gewikkeld in de hand.

anatol  
nee, nee, ik zal je ophalen. – nu moet ik mijn rokkostuum aantrekken. *kijkt op de klok.* wat vliegt de tijd.

ilona  
laat me je smaak eens zien!

ilona  
wat wil je dan?

max  
het boeket voor je dame?

anatol  
tegen de binnenkomende franz. ligt alles klaar in mijn kamer?

ilona  
maar dat is een bruidsboeket.!

franz  
meneer bedoelt de rok, de witte stropdas –

anatol  
mijn god, nu hebben ze mij het verkeerde boeket gestuurd... franz, franz! *snelt af met boeket.*

anatol  
ja –

max  
nu krijgt de arme bruidegom het zijne.

franz  
ik zal onmiddellijk – – *gaat de slaapkamer in.*

anatol  
*komt weer binnen.* hij gaat al, franz.

anatol  
*loopt op en neer.* zeg – ilona – dus vanavond – naar het theater – toch – ?

max  
en nu moet je me verexcuseren – – ik moet gaan.

ilona  
ik zou zo graag bij jou blijven vandaag.

anatol  
doe niet zo kinderachtig – ik heb toch ook verplichtingen – dat begrijp je toch wel!

ilona  
ik hou van jou en verder begrijp ik niets.

anatol  
dat is absoluut noodzakelijk.

franz  
*komt uit de slaapkamer.* alles ligt klaar, meneer. *af.*

anatol  
goed. *gaat de slaapkamer in en spreekt achter de deur verder terwijl ilona op het toneel blijft.* ik bedoel, het is absoluut noodzakelijk dat je dat begrijpt.

ilona  
je gaat je dus echt verkleden?

anatol  
ik kan zo toch niet naar een bruiloft gaan. –

ilona  
waarom ga je eigenlijk?

anatol  
begin je nu weer? ik moet.

ilona  
dus vanavond.

anatol  
ja. ik zal bij de artiesteningang op je wachten.

ilona  
kom maar niet te laat.

anatol  
nee – waarom zou ik te laat komen?

ilona  
och, herinner je, ik heb eens een heel uur moeten wachten na de voorstelling.

anatol  
zo? ik herinner het me niet. *pauze.*

ilona  
*loopt de kamer rond, bekijkt het plafond, de muren.* hé, anatol, je hebt een nieuw schilderij.

anatol  
ja, vind je hem mooi?

ilona  
ik begrijp niets van schilderijen.

anatol  
het is een heel mooi schilderij.

ilona  
heb jij dat meegebracht?

anatol  
hoezo? waar vandaan?

ilona  
nou, van je reis?

anatol  
ja, natuurlijk, van mijn reis. nee, het is trouwens een cadeau. *pauze.*

ilona  
hé, anatol.

anatol  
*zenuwachtig.* wat is er?

ilona  
waar ben je eigenlijk geweest?

anatol  
dat heb ik je al gezegd.  
ilona  
nee, geen woord.

anatol  
gisteravond heb ik je dat gezegd.

ilona  
dan ben ik het weer vergeten!

anatol  
in de buurt van bohemien ben ik geweest.

ilona  
wat had je dan te doen in bohemien?

anatol  
ik was niet in bohemien, in de buurt –

ilona  
ach, je was voor de jacht uitgenodigd.

anatol  
ja, ik heb op hazen geschoten.

ilona  
zes weken lang?

anatol  
ja, ononderbroken

ilona  
waarom heb je mij geen gedag gezegd?

anatol  
ik wilde je niet verdrietig maken.

ilona  
anatol, je wilde me laten zitten.

anatol  
belachelijk.

ilona  
nou, je hebt het toch al eens geprobeerd.

anatol  
geprobeerd – ja, maar het is me niet gelukt.

ilona  
wat? wat zeg je?

anatol  
nou ja, ik wilde me van je losrukken, dat weet je toch.

ilona  
wat een onzin: jij kunt je helemaal niet van mij losrukken!

anatol  
haha!

ilona  
wat zeg je?

anatol  
haha, zei ik.

ilona  
lach niet, mijn schat, toen ben je ook weer bij me terug gekomen.

anatol  
ja – toen!

ilona  
en deze keer ook – – jij houdt nog net zoveel van mij.

anatol  
 helaas.

ilona  
 wat – ?

anatol  
 helaas!

ilona  
 je bent wel heel dapper als je in een andere kamer bent. mij dat in het gezicht zeggen durf je niet.

anatol  
*opent de deur, steekt z'n hoofd er uit.* helaas.

ilona  
*naar de deur.* wat betekent dat, anatol?

anatol  
 weer *achter de deur.* dat betekent dat het toch niet eeuwig zo door kan gaan!

ilona  
 wat?

anatol  
 het kan zo niet doorgaan, zeg ik, het kan niet eeuwig voortduren.

ilona  
 nu lach ik: haha.

anatol  
 wat?

ilona  
*ilona rukt de deur open.* haha!

anatol  
 dichtdoen! *de deur weer gesloten.*

ilona  
 nee, mijn schat, je houdt van mij en je kan me niet verlaten.

anatol  
 geloof je?

ilona  
 ik weet het.

anatol  
 jij weet het?

ilona  
 ik voel het.

anatol  
 dus jij bedoelt dat ik tot in de eeuwigheid aan je voeten zal liggen.

ilona  
 jij zal niet trouwen – dat weet ik.

anatol  
 je bent gek, mijn kind. ik hou van je – dat is heel mooi – maar voor de eeuwigheid zijn we niet verbonden.

ilona  
 geloof jij dat ik je weg zou geven?

anatol  
 je zal het toch eens moeten doen.

ilona  
 moeten? waarom dan?

anatol  
 als ik trouw.

ilona  
*op de deur trommelend.* en wanneer zal dat dan zijn, mijn schat?

anatol  
*honend.* oh binnenkort, mijn schat!

ilona  
*opgewonden.* wanneer dan?

anatol  
 hou op met trommelen. over een jaar ben ik allang getrouwd.

ilona  
 idioot!

anatol  
 ik zou trouwens ook over twee maanden kunnen trouwen.

ilona  
 er wacht er al eentje op je!

anatol  
 ja – nu – op dit moment wacht er eentje.

ilona  
 dus over twee maanden?

anatol  
 het lijkt of je twijfelt...

ilona  
*lacht.*

anatol  
 lach niet – ik trouw over acht dagen!

ilona  
*schiet nog harder in de lach.*

anatol  
 lach niet, ilona!

ilona  
*zakt lachend op de divan.*

anatol  
*bij de deur in zijn rokkostuum verschijnend.* lach niet!

ilona  
*lachend.* wanneer trouw je?

anatol  
 vandaag.

ilona  
*kijkt hem aan.* wanneer – ?

anatol  
 vandaag, mijn schat.

ilona  
*staat op.* anatol, hou op met grappen maken!

anatol  
 het is serieus, mijn kind, ik trouw vandaag.

ilona  
 je bent gek.

anatol  
 franz!

franz  
*komt binnen.* meneer – ?

anatol  
 mijn boeket. *franz af.*

ilona  
*staat dreigend voor anatol.* anatol...!

franz  
*brengt het boeket.*

ilona  
*draait zich om, stort zich met een schreeuw op het boeket, anatol neemt snel het boeket van franz af. franz gaat glimlachend langzaam af.*

ilona  
ah!! – dus echt.

anatol  
zoals je ziet.

ilona  
*wil het boeket uit zijn handen rukken.*

anatol  
*wat doe je toch. hij moet voor haar vluchten, ze loopt hem door de kamer achterna.*

ilona  
ellendeling, ellendeling!

max  
*komt binnen met een boeket rozen. blijft getroffen bij de deur staan.*

anatol  
*is op een stoel gevluht, houdt het boeket hoog in de lucht. help me, max!*

max  
*haast zich naar ilona, zij draait zich om, rukt hem het boeket uit zijn handen, gooit het op de grond, vertrapt het. ilona, ben je gek geworden. mijn boeket! wat moet ik nu doen!*

ilona  
*barst uit in een hard huilen, zakt in een stoel.*

anatol  
*verlegen, naar woorden zoekend, op de stoel. ze heeft me getergd... ja, ilona, nu huil je... – natuurlijk... waarom heb je me uitgelachen... ze spotte met me – – begrijp je, max... ze zei... dat ik het niet moest wagen om te trouwen... nu... trouw ik natuurlijk – uit oppositie. wil van de stoel af.*

ilona  
huichelaar, bedrieger.

anatol  
*staat weer op de stoel.*

max  
*heeft zijn boeket opgeheven. mijn boeket!*

ilona  
ik bedoelde het zijne. maar jij verdient ook niet beter. – jij bent medeschuldig.

anatol  
*nog altijd op de stoel. wees nu verstandig.*

ilona  
ja – dat zeggen jullie altijd als je iemand hebt gek gemaakt! maar nu zullen jullie wat zien! dat zal een leuke bruiloft worden! wacht maar... *staat op. vaarwel ondertussen!*

anatol/max  
waar ga je naar toe?

ilona  
laat me!

max/anatol  
*zich voor de deur opstellend. ilona – wat wil je – ilona – wat wil je – ?*

ilona  
laat me...! laat me gaan.

anatol  
wees verstandig – kalmeer – !

ilona  
*jullie laten me er niet uit: - hoe... rent door de kamer, gooit het theeservies woedend van de tafel.*

max/anatol  
*radeloos.*

anatol  
nu vraag ik je – is het nodig om te trouwen als je zo bemind wordt!

ilona  
*valt gebroken op de divan, ze huilt. pauze.*

anatol  
rustig maar.

max  
we moeten gaan... en ik zonder – boeket.

franz  
*op. de wagen, meneer. af.*

anatol  
*de wagen... de wagen – wat moet ik nu doen. naar ilona, gaat achter haar staan, kust haar haar. ilona! –*

max  
*van de andere kant. ilona – ze huilt zachtjes met de zakdoek voor haar gezicht. ga nu maar en vertrouw op mij. –*

anatol  
ik moet echt gaan – maar hoe kan ik...

max  
ga...

anatol  
kun jij haar wegstrijken?

max  
ik zal je tijdens de trouwerij toefluisteren... 'alles is in orde'.

anatol  
ik ben bang – !

max  
ga nu maar.

anatol  
*ach... draait zich om om te gaan, op z'n tenen komt hij weer terug, drukt een zachte kus op het haar van ilona, gaat snel.*

max  
*gaat tegenover ilona zitten die nog altijd haar zakdoek voor haar gezicht houdt, huilt. kijkt op de klok. hm, hm.*

ilona  
*kijkt om zich heen alsof ze wakker wordt uit een droom. waar is hij...*

max  
*pakt haar handen. ilona...*

ilona  
*staat op. waar is hij...*

max  
*laat haar handen niet los. je zal hem niet vinden.*

ilona  
maar ik wil het.

max  
jij bent toch verstandig, ilona, jij wilt toch geen schandaal...

ilona  
laat me –

max  
ilona!

ilona  
waar vindt de huwelijksvoltrekking plaats?

max  
dat is niet van belang.

ilona  
ik wil ernaartoe, ik moet ernaartoe!

max  
dat moet je niet... wat haal je je toch in je hoofd!

ilona  
o deze minachting!.... dit bedrog!

max  
het is noch het een, noch het ander – c'est la vie!

ilona  
zwijg – jij met je lege woorden.

max  
je bent kinderachtig, ilona, anders zou je inzien dat alles tevergeefs is.

ilona  
tevergeefs – ?

max  
het is onzin...!

ilona  
onzin! – ?

max  
je zou je belachelijk maken, dat is alles.

ilona  
wat – ook nog beledigingen!

max  
troost je!

ilona  
wat ken je mij slecht!

max  
ja, en als hij naar amerika ging.

ilona  
wat bedoel je?

max  
als jij hem echt kwijt zou zijn!

ilona  
wat bedoel je?

max  
de hoofdzaak is – dat jij niet de bedrogene bent!

ilona  
...!

max  
naar jou kan hij terugkeren, die ander kan hij verlaten!

ilona  
oh... als dat... *met een wilde, opgewekte uitdrukking op haar gezicht.*

max  
jij bent goed... *drukt haar de hand.*

ilona  
ik wil me wreken... en daarom ben ik blij met wat je zei.

max  
jij bent er eentje 'die bijt als ze liefheeft'.

ilona  
ja, zo eentje ben ik.

max  
je bent grandioos. eentje die haar hele geslacht op ons zou willen wreken.

ilona  
ja... dat wil ik...

max  
*staat op.* ik heb nog tijd om je naar huis te brengen. *voor zich uit.* anders gebeurt er toch nog een ongeluk. *haar bij de arm nemend.* neem nu afscheid van deze kamer!

ilona  
nee, mijn lieve vriend – geen afscheid. ik zal terugkomen.

max  
nu denk je dat je een duivel bent – maar eigenlijk ben je gewoon een vrouw! *op een ontstemde beweging van ilona.* en dat is toch ook genoeg godverdomme... *opent de deur voor haar.* alsjeblieft, mejuffrouw.

ilona  
*draait zich nog een keer om, met geaffecteerde grootsheid.* tot ziens!... *af met max.*

vertaling margijn bosch.'t barre land. 2006



# REPERTOIRE

- samuel beckett.....eindspel  
samuel beckett.....mal vu mal dit / H  
samuel beckett.....happy days  
samuel beckett.....acte sans paroles
44. thomas bernhard.....de president  
gillis biesheuvel..... revue  
gillis biesheuvel..... nappie  
gillis biesheuvel..... entertainment  
michael boelgakov...hondehart / B
4. bertolt brecht..... baal  
bertolt brecht.....dickicht  
rené breton.....après coupe! ...ou tics / O
37. georg büchner.....woyzeck  
georg büchner.....dantons dood  
elias canneti.....hoofd zonder wereld / B  
joseph conrad.....heart of darkness / B  
tankred dorst.....karlos  
tankred dorst.....merlijn of 't barre land  
fjodr dostojevski.....de zachtmoedige / B  
fjodr dostojevski.....de grootinquisiteur / B  
fjodr dostojevski.....misdad en straf / B  
fjodr dostojevski.....witte nachten / B  
fjodr dostojevski.....aantekeningen uit het ondergrondse / B
10. johann wolfgang goethe...götz von berlichingen met de ijzeren hand  
johann wolfgang goethe...torquato tasso  
johann wolfgang goethe...faust II  
eugene ionesco.....de les  
eugene ionesco.....de neushoorn  
eugene ionesco.....de solitaire / B  
elfriede jelinek.....er nicht als er  
chris keulemans.....belanov  
heinrich von kleist.....de familie schroffenstein  
johann nestroy.....umsonst / O  
vaslav nijinski.....nijinski.dagboek.fragmenten / B  
eugene o'neill.....mist / O  
eugene o'neill.....dorst / O  
georges perec...wat voor brommertje met verchroomd stuur achter op  
de binnenplaats? / B  
luigi pirandello.....de man met de bloem in de mond  
paul pourveur.....congo  
rainer maria rilke.....berglucht  
marijke schermer.....alaska  
william shakespeare...hamlet  
william shakespeare...henry IV
43. arthur schnitzler.....anatol
59. arthur schnitzler.....It gustl - mej. else / B  
george bernhard shaw...how he lied to her husband / O  
george tabori.....wienerschnitzel  
anton tsjechov.....langs de grote weg  
anton tsjechov.....de bruiloft  
anton tsjechov.....onreine treurspelers en melaatse dramaturgen  
anton tsjechov.....zwanenzang  
anton tsjechov.....over de schadelijkheid van tabak  
anton tsjechov.....platonov  
anton tsjechov.....treurspeler tegen wil en dank  
karl valentin.....de volgsport  
karl valentin.....dwangvoorstelling  
karl valentin.....de vormeling / O  
oscar wilde.....de ideale ernst of het belang van een echtgenoot  
oscar wilde.....de billen van bianca

B = boekbewerking

H = hoorspel

O = ongespeeld

cijfer voor de tekst = printversie beschikbaar